

Roskilde Universitetscenter
Master i Professionel Kommunikation, modul 2

Et par borgerlige ord fra CEPOS – diskursanalyse af politisk kommunikation

Maj 2006

Roskilde Universitetscenter

Master i Professionel Kommunikation
Modul 2

Et par borgerlige ord fra CEPOS

- diskursanalyse af politisk kommunikation

Maj 2006

Erwin Næs
Michael Vitell
Lisbeth Moliin
Anne Gregersen
Trine Boe Christensen

Vejleder:

Ursula Plesner

Indholdsfortegnelse

Forord		iv
Abstract		1
1 Indledning		3
1.1	Hvem er CEPOS?	3
1.2	Hvad er en tænketank?	4
1.3	Problemfelt	4
1.4	Problemformulering	5
1.5	Relevans	5
1.6	Afgrænsning	5
1.7	Afhandlingens struktur	6
2 Metateori		8
2.1	Videnskabsteori	8
2.2	Fortolkningsmetodikker	9
2.3	Kombination af fortolkningsmetodik og diskursanalyse	9
2.4	Delkonklusion	10
3 Empirisk metode		11
3.1	Kvantitativ forundersøgelse af CEPOS' medieeksponering	11
3.2	Kvalitativ undersøgelse af CEPOS og deres målgrupper	12
3.2.1	Kvalitative interview	12
3.2.2	Interviewform	15
3.2.3	Afvikling og bearbejdning af interview	15
3.3	Metodernes pålidelighed	16
3.3.1	Afvikling af interview	16
3.3.2	Antallet af interview	17
3.4	Delkonklusion	17

4	Analysemetode	19
4.1	Kritisk diskursanalyse	19
4.2	Diskursteori	20
4.3	Delkonklusion	21
5	Analyse af tekst	22
5.1	Tekst 1: 10 sunde principper for god politik	24
5.1.1	Vokabular	24
5.1.2	Kohæsion	25
5.1.3	Grammatik	27
5.2	Tekst 2: Fællesskabet bygger på individets ansvar	28
5.2.1	Vokabular	29
5.2.2	Kohæsion	30
5.2.3	Grammatik	32
5.3	Delkonklusion	33
6	Analyse af diskursiv praksis	35
6.1	Diskurser og diskursorden	35
6.2	Teksternes produktion	37
6.2.1	Manifest intertekstualitet	37
6.2.2	Interdiskursivitet	38
6.3	Teksternes distribution	39
6.4	Teksternes konsumtion	41
6.5	Produktion og konsumtion af ord og begreber	42
6.5.1	Tænketanke	42
6.5.2	CEPOS Universitetet	43
6.6	Delkonklusion	45
7	Analyse af social praksis	47
7.1	Den politiske dagsorden	47
7.1.1	Den tredelte dagsordenteori	47
7.1.2	Den politiske dagsorden i ny skikkelse	48
7.2	CEPOS og vejen til den politiske dagsorden	49
7.2.1	Politisk pluralisering	50
7.2.2	Ledig plads til højre for midten	50
7.2.3	Netværk	52
7.2.4	Ekspertkilde	54
7.2.5	Rutinejournalistik	57
7.3	Delkonklusion	59
8	Kritisk refleksion	61
8.1	Kronologien i vores arbejde	61

8.2	Fortolkningsperspektiv	62
9	Konklusion	63
10	Perspektivering	65
10.1	Vil andre lade sig inspirere?	65
10.2	Bidrag til et skærpet fokus på kommunikation	66

Bilagsfortegnelse

Bilag 1	Information om CEPOS
Bilag 2	Kvantitativ avisundersøgelse
Bilag 3	Interviewguides
Bilag 4	Breve til interviewpersoner
Bilag 5	Interview med Kasper Elbjørn, resume og delvis transskription
Bilag 6	Transskriberede forskningsinterview
Bilag 7	Tekster til analyse
Bilag 8	Cd-rom med alle bilag samt lydoptagelser

Den elektroniske version af masterafhandlingen indeholder ikke bilag.

Forord

Det har ikke altid været nemt at passe et masterstudie ind i et liv med fuldtidsarbejde. Så meget desto mere har vi værdsat den imødekommenhed, som vi har mødt alle steder.

Tak til CEPOS for at medvirke, og tak til alle der i øvrigt har stillet op til interview - journalister, folketingspolitikere og undervisere.

Tak til vores vejleder Ursula Plesner for altid god og konstruktiv vejledning. Ligeledes tak til vores medstuderende for inspirerende respons.

Til sidst også en tak til vores respektive arbejdspladser for opbakning og interesse undervejs, og fordi de velvilligt har stillet lokaler til rådighed for vores gruppemøder.

Abstract

This thesis is about CEPOS - Centre for Political Studies - a liberalist think tank established in Denmark in 2005. During its first year of existence, CEPOS achieved extensive media coverage over a relatively short period of time. This triggered our curiosity, and we set out to uncover the underlying reasons for this apparent success.

CEPOS focus explicitly on clear communication as part of their strategy towards achieving change at the political level. This inspired us to take a discursive approach which is particularly suitable when studying social change through language analysis. Our discourse analysis takes its point of departure in Norman Fairclough's three dimensional approach to critical discourse analysis. This suits our purpose, primarily because it offers an analytical model that brings together linguistically-oriented discourse analysis and social and political thought relevant to discourse and language. By adding concepts of theoretical discourse analysis, represented by Ernesto Laclau and Chantal Mouffe, we have composed a tailor-made package to match the needs and nature of our thesis

On this basis, we moved on to our analysis drawing on our empirical data as well as agenda-setting theory and analytical research on political journalism.

Our empirical data have been compiled through a combination of quantitative and qualitative methods. Our initial step was to map out the extent of media exposure in the printed press in 2005 by examining coverage in eight national newspapers and one news agency. This was followed by a focus group interview and a number of qualitative interviews with participation of CEPOS and representatives from CEPOS' target groups. The purpose of the interviews was to gain insights into our respondents' views on CEPOS in order to include this as evidence in our analysis of discourse and social practise.

To find out how CEPOS apply language and how they achieve media coverage, we carried out a text analysis and an analysis of discourse practise. On the basis of our analysis of two newspaper articles, we moved on to examine the production, distribution and consumption of these and other texts. In doing so, we identified various recurrent discourses and practises appertaining to a discourse order we denote "the welfare state". We also found that CEPOS is challenging the hegemony of a discourse belonging to the political centre and left-of-centre

parties - which has been prevalent for a number of years. To explain the extent of CEPOS' exposure in the Danish media, we turned to the third dimension of Fairclough's model, social practise, and looked at the social reality of which CEPOS is a part.

Finally, we made conclusions as to how and why CEPOS achieve extensive media coverage, and whether this seems to lead to political influence.

1 Indledning

CEPOS sætter nye standarder for medieopmærksomhed. På trods af et forholdsvist lille sekretariat og et tilsvarende lavt budget, ser vi alligevel CEPOS blive omtalt og citeret i den ene avisartikel efter den anden.

Vi tror, at det handler om måden, hvorpå de kommunikerer, og måden, de bruger sproget på. Det har vi sat os for at undersøge nærmere i denne afhandling.

1.1 Hvem er CEPOS?

CEPOS - "Center for politiske studier" - blev stiftet den 10. marts 2004 og officielt åbnet et år senere, nemlig den 11. marts 2005, da den nødvendige kapital var i hus. De betegner sig selv som en borgerlig-liberal tænketank. Stifterne beskrives som "fremtrædende danske erhvervsfolk, tænkere og kulturpersonligheder" (CEPOS' hjemmeside, Personer).

CEPOS ledes af en bestyrelse bestående af 8 personer med Bernt Johan Collet som formand. CEPOS' højeste myndighed er Centerrådet, der er sammensat af 35 "ledere fra erhvervslivet, samfundsforskere, opinionsdannere og andre intellektuelle, som bestyrelsen skønner, at det vigtigt at knytte til rådet". Endelig har CEPOS tilknyttet en rådgivende komité bestående af 12 personer, primært fra udenlandske institutioner (ibid).

CEPOS' faste stab omfatter fire fuldtidsansatte, nemlig direktør Martin Ågerup, cheføkonom Mads Lundby Hansen, kommunikationschef Kasper Elbjørn samt Vibeke Lundsteen, der er ansvarlig for økonomi og administration. Dertil kommer et antal studentermedhjælpere samt løst tilknyttede projektledere og forskere (ibid).

Ifølge Ågerup arbejder CEPOS inden for tre hovedområder. For det første ønsker de at beskrive virkeligheden, som CEPOS ser den ud fra kendte faktuelle data og statistikker. For det andet vil de udarbejde egentlige forslag til ny politik. Og for det tredje ønsker de at frembringe ny viden gennem analyse og forskning (Kommunikatøren, januar 2006c). På deres hjemmeside kan vi endvidere, læse at "*CEPOS ønsker at bidrage til mere personlig og økonomisk frihed, retsstat og demokrati samt en begrænset statsmagt understøttet af sunde borgerlige institutioner som familie, foreninger og kulturliv*" (CEPOS' hjemmeside, Om CEPOS).

1.2 Hvad er en tænketank?

I vores interview med kommunikationschef Kasper Elbjørn forklarede han, at manglen på tænketanke i Danmark betød, at der "*aldrig blev tænkt nyt og fremadrettet*", og at dette fravær af "et stærkt intellektuelt fundament" blev mærkbart, da statsminister Anders Fogh Rasmussen i 2003 blæste til værdikamp. Det blev én af de direkte årsager til etableringen af CEPOS.

Det er imidlertid vanskeligt at give en entydig definition af en tænketank. Fælles for tænketanke er, at de forsøger at påvirke den politiske beslutningsproces gennem argumentation og analyse frem for direkte lobbyvirksomhed. Men måden, de gør det på, er meget afhængig af politisk styreform og indretningen af det samfund, de eksisterer i. Ifølge den anglo-amerikanske tradition skal en tænketank være uafhængig af staten for at kunne betegnes som frittænkende. I andre lande kan tænketanke derimod være fuldstændig afhængige af statsfinansiering (Stone 2004:2-4).

Når CEPOS betegner sig selv som den første tænketank i Danmark, går de ud fra den anglo-amerikanske definition. Det vil altså sige, at CEPOS alene baserer sine aktiviteter på privat finansiering fra fonde, virksomheder og enkeltpersoner. De arbejder ud fra et klart defineret ideologisk grundlag, men er uafhængige af partipolitik.

1.3 Problemfelt

Magasinet Kommunikatøren havde i januar 2006 et temanummer om tænketanke. I en artikel om CEPOS hævdes det, at "*onde tunger vil kalde CEPOS et avanceret PR-kontor, der bare udnytter medielogikker i dagens Danmark, mens andre sover i timen*" (Kommunikatøren, januar 2006a). Har de ret? Skyldes det blot at CEPOS er bevidste om disse medielogikker? Og har det betydning for den politiske debat?

Selv siger Ågerup, at målet for organisationens virke er at påvirke den politiske debat ved at lancere nye borgerlige ord og begreber og arbejde på at inkorporere dem i sproget:

- Vi kigger ikke kun på medieomtalen, men vil også se på, hvilke nye ord og temaer vi presser frem fra CEPOS. Helt konkret vil vi måle på vores nøgleord og se, om de slår igennem. Vores klareste succeskriterium er naturligvis, hvis vores tanker og ideer en gang bliver til lov. Problemet er, at vi mangler borgerlige ord til at udvide grænserne for, hvad der kan siges og dermed, hvad der er virkeligt (Munk 2005: afsnit 1 og 11).

På den måde giver Ågerup udtryk for en meget bevidst måde at arbejde med sprog og kommunikation, som ligger godt i tråd med den præsentation, vi fik, og da vi interviewede Elbjørn (bilag 5). Han forklarede, at CEPOS går ud fra to grundlæggende principper, når de kommunikerer. For det første anser de ideer som produkter, der skal markedsføres. For det andet har de en målsætning om, at alle skal kunne læse og forstå CEPOS' budskaber mellem to S-togstationer, på vej til møde eller i ministerbilen.

1.4 Problemformulering

På baggrund af ovenstående har vi valgt følgende problemformulering:

Hvordan arbejder CEPOS strategisk med kommunikation for at påvirke meningsdannelsen i en politisk kontekst, og hvad betyder dette for deres evne til at opnå mediedækning og politisk indflydelse?

Under denne problemformulering vil vi undersøge:

- 1 Hvordan arbejder CEPOS med sproget?
- 2 Hvilken mediedækning får CEPOS, hvordan og hvorfor?
- 3 Hvordan påvirker CEPOS den politiske dagsorden?

1.5 Relevans

CEPOS har meget stor eksponering i medierne. I løbet af det første år siden de blev etableret, er det lykkedes dem at blive citeret oftere end en anden aktør, der har opereret inden for mange af de samme områder i adskillige årtier, nemlig Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE) (Kommunikatøren, januar 2006). Men hvorfor er der denne forskel?

En udsendelse i Deadline den 26. juli 2005 gav os et praj om, at en del af forklaringen måske skulle findes i deres tilgang til kommunikation og synlighed. Mens en ud af CEPOS' fire medarbejdere er kommunikationschef, fremgik det nemlig, at AE ikke havde en kommunikationsmedarbejder, og øjensynligt heller ikke anså det for relevant at have en (Kommunikatøren, januar 2006b).

På denne baggrund fandt vi det kommunikationsmæssigt relevant at undersøge, om CEPOS har fundet "opskriften" på, hvordan man med kommunikative midler sætter den politiske dagsorden. Hvis CEPOS ved hjælp af nogle særlige kommunikative strategier evner at flytte eller ændre den politiske dagsorden, så kan det være relevant for andre politiske aktører, der måtte ønske at komme til orde og få indflydelse, at få indblik disse metoder og strategier.

Samtidig er det relevant at undersøge, om CEPOS formår at påvirke den politiske dagsorden lige så effektivt, som de slår igennem i medierne. Hvis det er tilfældet, så er der tale om en aktør, der kan have en stor betydning for samfundets politiske udvikling. Dermed er det samfundsmæssigt relevant at afdække, hvordan CEPOS arbejder, så det kan tjene som inspiration for andre politiske aktører, der ønsker at gøre CEPOS kunsten efter.

1.6 Afgrænsning

Vi har afgrænset os til at fokusere på CEPOS og vil ikke foretage sammenlignende analyser af CEPOS og andre politiske aktører.

I spørgsmålet om hvordan CEPOS påvirker meningsdannelsen, vil vi afgrænse os til at fokusere på landsdækkende politiske forhold. Vi afgrænser os således fra lokalpolitik samt udenrigspolitik.

Vores udgangspunkt for at vurdere CEPOS' eksponering i medierne er et udvalg af landsdækkende aviser. Det betyder, at vi stort set har fravalgt TV, radio, lokale medier eller internettet. Det har vi gjort for at begrænse os til en datamængde, vi kunne håndtere inden for denne afhandlings rammer.

1.7 Afhandlingens struktur

Denne afhandling er inddelt i følgende kapitler:

Kapitel 2, Metateori: Her præsenterer vi afhandlingens overordnede videnskabssteoretiske udgangspunkt og den fortolkningsmetodik, vi anvender. Formålet er at vise, hvilke overvejelser der ligger bag vores valg.

Kapitel 3, Empirisk metode: Her begrundes vi valget af kvantitative og kvalitative metoder, herunder valg af interviewtyper. Kapitlets teoretiske afsæt er bøgerne "Fokusgrupper" af Bente Halkier (2002) og Steinar Kvaales "Interview" (1994). Formålet med kapitlet er at vise, hvordan vores konklusioner hviler på anerkendte metoder.

Kapitel 4, Analysemetode: Her beskriver vi kort det teoretiske grundlag for vores analysefelt, som er kritiske diskursanalyse repræsenteret ved Norman Fairclough og diskurstheori repræsenteret ved Ernesto Laclau og Chantal Mouffe. Kapitlet skal vise, hvordan vi kombinerer elementer fra de to tilgange, og danne optakt til selve analysen i de efterfølgende tre kapitler.

Kapitel 5, Analyse af tekst: Her foretager vi en lingvistisk analyse af to avisartikler med udgangspunkt i den teori, vi præsenterede i kapitel 4. Formålet med kapitlet er at få indsigt i, hvordan CEPOS arbejder med sproget. Derudover danner kapitlets konklusioner grundlag for vores analyse af diskursiv praksis i kapitel 6.

Kapitel 6, Analyse af diskursiv praksis: Her foretager vi en analyse af diskursiv praksis med udgangspunkt i den lingvistiske analyse i kapitel 5, breder vi analysen ud til at omfatte flere tekster. Dette kapitel skal vise, hvordan CEPOS opnår mediedækning.

Kapitel 7, Analyse af social praksis: Her analyserer vi social praksis baseret på dagsordenteori og medieanalyser. De vinkler, vi vælger at belyse, er inspireret af den viden, vi har fået gennem vores empiri. Kapitlets formål er at vise, hvorfor CEPOS opnår mediedækning.

Kapitel 8, Kritisk refleksion: Her reflekterer vi over måden, hvorpå vi har grebet vores problemfelt an, og over hvad det betyder for de konklusioner, vi kan drage.

Kapitel 9, Konklusion: Her samler vi op på hovedpointerne, således at vi ender med at besvare spørgsmålene i vores problemformulering. Vi afslutter med at give et bud på, om CEPOS er i stand til at påvirke den politiske dagsorden.

Kapitel 10, Perspektivering: Her diskuterer vi om andre politiske aktører kan trække på CEPOS' erfaring med bevidst at fokusere på sprog og kommunikation som middel til at opnå medieopmærksomhed og politisk indflydelse

2 Metateori

I dette kapitel præsenterer vi masterafhandlingens overordnede videnskabsteoretiske udgangspunkt og den fortolkningsmetodik, vi anvender. Formålet er at vise, hvilke overvejelser der ligger bag vores valg, og hvilken betydning disse valg har for vores arbejde.

2.1 Videnskabsteori

Med valget af en diskursanalytisk metode til vores undersøgelse har vi samtidig valgt en på forhånd fastlagt teoretisk og metodologisk ramme. Socialkonstruktivismen udgør således det videnskabsteoretiske grundlag for undersøgelsen af vores problemfelt, fordi den er en obligatorisk del af den "pakkelsesning", som man forpligter sig til, når man vælger at foretage en diskursanalyse (Jørgensen & Phillips 1999:12). Med "pakkelsesning" henvises der til, at man ikke kan anvende diskursanalyse uden samtidig at acceptere og benytte de filosofiske præmisser, teoretiske modeller, metodologiske retningslinjer samt de helt specifikke sproganalytiske teknikker, der knytter sig til diskursanalyse.

Den socialkonstruktivistiske tilgang er velegnet til at belyse afhandlingens overordnede problemstilling, som tager afsæt i CEPOS og måden, hvorpå de arbejder strategisk med sprog og kommunikation. CEPOS fremhæver selv, at de tænker kommunikation ind i alle dele af organisationens virke, og at deres mål er at påvirke den politiske debat ved bevidst at inddrage sproget som bærende element i deres kommunikation. Fx har CEPOS eksplicit tilkendegivet, at et væsentligt led i deres strategi er at lancere nye borgerlige ord og begreber og at arbejde på, at de rodfæster sig i sproget. Dette sker ud fra en antagelse om, at "*Ord betyder utrolig meget. De definerer den måde, vi tænker på*" (Jyllands-Posten, 11. februar 2005), og at flere borgerlige ord vil "*udvide grænserne for, hvad der kan siges og dermed, hvad der er virkeligt*" (Munk 2005: afsnit 1).

Af disse citater fremgår det, at CEPOS arbejder med at påvirke meningsdannelsen ud fra en antagelse om, at det er i sprog og tale, at virkeligheden skabes. Denne tilgang til sproget er i overensstemmelse med socialkonstruktivismens sprogopfattelse, især den poststrukturalistiske sprogfilosofi, som hævder, at vores adgang til virkeligheden går igennem sproget - "*at det netop er i den konkrete anvendelse af sproget, at strukturen skabes, reproduceres og forandres*" (Jørgensen & Phillips 1999:21).

Ud over at det socialkonstruktivistiske perspektiv er velegnet til at undersøge vores problemfelt, kan vi således yderligere konstatere, at der er overensstemmelse mellem CEPOS' sprogopfattelse og socialkonstruktivismens betoning af,

at sprogets definitioner af fænomener sker i den sociale anvendelse, og at det er i den sociale interaktion, at sproget bliver konstituerende for virkeligheden (Fuglsang & Olsen 2004:351).

2.2 Fortolkningsmetodikker

Som overordnet fortolkningsmetodik har vi valgt at tage udgangspunkt i den filosofisk-hermeneutiske skole repræsenteret ved bl.a. Hans-Georg Gadamer. Dermed fravælger vi den traditionelle og metodiske hermeneutik og med dette dens snævrere definition af, hvad og hvem der er omfattet af den hermeneutiske cirkel (Fuglsang & Olsen 2004:313).

Når vi har valgt den filosofisk-hermeneutiske fortolkningsmetodik, er det fordi, vi deler denne skoles opfattelse af, at der ikke findes et ståsted uden for historien, hvorfra man forudsætningsløs kan iagttage og beskrive en virkelighed, som man ikke samtidig selv udgør en del af. Vi kan altså ikke som fortolkere være neutrale og "sætte os uden for historien". Det er med dette som udgangspunkt, at vi fortolker de artikler, vi har udvalgt til analyse, og den empiri, vi har produceret via vores interview. Vi erkender, at det, vi iagttager i vores tekster (artikler og transskriptioner), sker med udgangspunkt i vores egen forhåndsviden, og at vi derfor ikke som fortolkere kan forholde os fuldstændig objektivt til vores tekster.

I bearbejdningen af interview baserer vi os på Steinar Kvale, som i vid udstrækning deler den filosofiske hermeneutiks opfattelse af, at mening skabes i interaktionen mellem forsker og interviewperson. Kvale understreger således også betydningen af at beskæftige sig med den iagttagende person - fortolkeren - med de forudsætninger, den forforståelse og de særlige perspektiver, som er udgangspunkt for dennes iagttagelse (Kvale 1994:54). Gadamer og Kvale adskiller sig dog fra hinanden, hvad angår fortolkningsprocessens varighed. Hos Gadamer er den cirkulære bevægelse fra og til henholdsvis fortolker og genstand uendelig. Som fortolker vil man aldrig opnå den sande fortolkning af tekster eller sociale processer og relationer, men man vil nå til et stadig højere erkendelsesniveau. Til forskel fra Gadamer mener Kvale, at selvom en hermeneutisk udlægning af en tekst i princippet er en uendelig proces, så standser den i praksis "når man er nået frem til en fornuftig mening, en gyldig enhedspræget mening uden indre modsigelser" (Kvale 1994:57).

2.3 Kombination af fortolkningsmetodik og diskursanalyse

Som udgangspunkt for vores analyse har vi valgt en kombination af den kritiske diskursanalyse repræsenteret ved Norman Fairclough og diskursteori repræsenteret ved Ernesto Laclau og Chantal Mouffe.

Kombinationen af den filosofiske hermeneutiks fortolkningspraksis, der som nævnt er vores udgangspunkt, og den kritiske diskursanalyse er umiddelbart forenelig. Men ser man på kombinationen af den valgte fortolkningspraksis og den del af Laclau og Mouffes diskursteori, der vedrører forskerens rolle, kunne

det ved første øjekast fremstå en anelse problematisk. Laclau og Mouffes udgangspunkt er, at når man som forsker arbejder med diskurser, så bør man forsøge at fremmedgøre sig fra sit materiale og sætte parentes om sig selv. I deres diskursteori ignoreres problemet med forskerens (subjektive) rolle stort set, og i deres teori og analyse fremstilles det tillige, som om der var tale om "*en objektiv beskrivelse af verden og dens mekanismer*" (Jørgensen & Phillips 1999:32).

Om dette skriver Halkier, at kombinationen af den fortolkende tradition og socialkonstruktivisme ikke er hensigtsmæssig, hvis man "*abonnerer på en stærk version af socialkonstruktivisme*" (Halkier 2003:83). Gør man det, vil man argumentere for, at det ikke kan lade sig gøre at analysere og udtale sig om erfaringer og praksisser, fordi man ikke kan komme bag om de sproglige konstruktioner, og fordi man altid vil iagttage sproglige konstruktioner ud fra sin egen, subjektive synsvinkel.

Når vi alligevel finder kombinationen velegnet i forhold til vores undersøgelse, er det fordi, begge retninger har det fælles udgangspunkt, at de anerkender eksistensen af forskersubjektivitet, men tillægger det forskellig vægt i deres teorier. Derfor inddrager vi Laclau og Mouffes diskursteori som et supplement til Fairclough. Den filosofiske hermeneutik trækker vi på, når vi "søger forståelse", dvs. fortolker vores tekstmateriale i diskursive og sociale praksisser.

2.4 Delkonklusion

Socialkonstruktivismen udgør det videnskabsteoretiske grundlag for undersøgelsen af vores problemfelt, fordi den er en obligatorisk del af den "pakkelse", som man forpligter sig til, når man vælger at foretage en diskursanalyse.

Som overordnet fortolkningsmetodik har vi valgt at tage udgangspunkt i den filosofisk-hermeneutiske skole repræsenteret ved bl.a. Hans-Georg Gadamer. Her er det opfattelsen, at der ikke findes et ståsted uden for historien, hvorfra man forudsætningsløs kan iagttage og beskrive en virkelighed, som man ikke samtidig selv udgør en del af. Steinar Kvale deler denne opfattelse, men understreger samtidig betydningen af at beskæftige sig med den iagttagende person.

Vi har valgt at kombinere kritisk diskursanalyse med diskursteori. Vi er opmærksomme på, at kombinationen af vores fortolkningsmetodik og diskursteorien umiddelbart kan synes problematisk. Men fordi diskursteoretikerne - om end de ikke tillægger det særlig vægt - trods alt anerkender eksistensen af forskersubjektivitet, finder vi alligevel kombinationen velegnet.

3 Empirisk metode

I dette kapitel om afhandlingens empiriske metode vil vi gøre rede for de teoretiske overvejelser, der danner grundlag for vores valg af metoder til produktion og undersøgelse af empiri. Kapitlet afsluttes med vores vurdering af metodernes pålidelighed. Formålet med kapitlet er at vise, hvordan vores konklusioner hviler på anerkendte metoder og metodeteoretikere.

Den første metodiske afgrænsning, vi foretog, var en vurdering af, om kvalitative eller kvantitative undersøgelsesmetoder - eller en kombination - bedst kunne understøtte undersøgelsens formål. Valget faldt på en kombination, fordi vi vurderede, at de forskellige typer data ville kunne tilføre vores undersøgelse forskellige perspektiver. Vi benytter herved en multidimensionel tilgang og tager afsæt i ligestillede former for empirisk dataproduktion (Halkier 2002:18-22).

Vores samlede empiri kan inddeles i følgende tre kategorier:

- Kvantitativ undersøgelse: Første skridt havde karakter af forundersøgelse, og var en kvantitativ undersøgelse af CEPOS' eksponering i medierne i løbet af 2005.
- Kvalitativ undersøgelse, eksplorativt interview: Næste skridt havde ligeledes karakter af forundersøgelse, idet vi gennemførte et semi-struktureret eksplorativt interview med Kasper Elbjørn, der som nævnt er kommunikationschef i CEPOS.
- Kvalitativ undersøgelse, forskningsinterview: Dernæst gik vi over til at foretage en række forskningsinterview. Vi afholdt i alt fire semi-strukturerede enkeltinterview; to med journalister og to med politikere. Derudover afholdt vi et fokusgruppinterview med deltagelse af 6 undervisere på ungdoms- og voksenuddannelser.

3.1 Kvantitativ forundersøgelse af CEPOS' medieeksponering

For at skabe os et fyldestgørende billede af CEPOS' medieeksponering undersøgte vi, hvilken mediedækning CEPOS havde fået i løbet af 2005 i en række landsdækkende aviser: Information, Politiken, Berlingske Tidende, Børsen, Jyllands-Posten, BT, Ekstra Bladet og Weekendavisen, samt nyhedsbureauet Ritzau.

Ud over at tilvejebringe rent kvantitative oplysninger, havde denne undersøgelse også et andet formål. Søgningen gav os nemlig adgang til et meget stort tekstkorpus, som ved nærmere analyse kunne give vigtig viden på en række punkter.

For det første ville vi undersøge, hvilke personer der stod bag medieomtalen, og hvem der markerede sig i debatten om CEPOS og deres mærkesager. Denne viden skulle vi bruge til at identificere relevante interviewpersoner. Dette var således baggrunden for, at vi valgte at interviewe to journalister, som vi vidste hyppigt benyttede CEPOS i deres artikler, og to politikere, som havde markeret sig med debatindlæg i aviserne med direkte reference til CEPOS.

Dernæst ville vi danne os et overblik over, hvilke emner der blev behandlet i forbindelse med medieomtalen af CEPOS. Denne viden skulle give os et første fingerpeg i retning af vinkling og fokus for vores afhandling og dannede udgangspunkt for fastlæggelsen af hovedtemaer i vores interviewguides.

Endelig var vi interesseret i at se, på hvilken måde CEPOS optrådte i medierne. Stod CEPOS selv bag omtalen, var de præmisleverandør (Bro et al. 2005:269-272), blev de brugt som ekspertkilde, eller blev de blot omtalt? Denne viden betragtede vi som et vigtigt element i vores analyse af diskursiv og social praksis.

3.2 Kvalitativ undersøgelse af CEPOS og deres målgrupper

I det følgende præsenterer vi vores tilgang til de kvalitative undersøgelsesmetoder, vi har benyttet. Vi forklarer således, hvilke interviewtyper vi har gennemført og hvordan, samt hvilke overvejelser der ligger bag udvælgelse af interviewpersoner.

3.2.1 Kvalitative interview

Vi valgte en kombination af to interviewtyper. Vi lagde ud med en række semi-strukturerede enkeltinterview - først med Kasper Elbjørn fra CEPOS og siden med journalister og politikere. Dernæst gennemførte vi et fokusgruppinterview med undervisere på ungdoms- og voksenuddannelser.

Eksplorativt enkeltinterview

Når vi valgte at gennemføre en forundersøgelse i form af et enkeltinterview med Elbjørn, var det for det første fordi, vi ønskede at få historien bag dannelsen af CEPOS fra en af nøglepersonerne, ligesom vi gerne ville have deres egen vurdering af deres tilsyneladende store gennemslagskraft og af deres placering som politiske aktører. For det andet ønskede vi at få indsigt i de kommunikative strategier, der ligger til grund for deres arbejde. For det tredje ønskede vi at få inspiration til, hvordan vi skulle tilrettelægge vores videre analyse i form af valg af empiri og teori. Herunder også viden, som kunne kvalificere vores valg af interviewpersoner og interviewformer.

Valg af interviewpersoner

Under interviewet fik vi en oversigt over, hvem CEPOS betragter som deres målgrupper:

- Mediefolk
- Embedsmænd i centraladministration
- Organisationsledere
- Universitetsfolk
- Erhvervsledere
- Ministre
- Folketingspolitikere
- Meningsdannere i øvrigt

Derudover nævnte Elbjørn betydningen af at være kendt i den brede befolkning, men offentligheden indgik ikke i oversigten over definerede målgrupper. Denne viden om CEPOS' fokus var med i vores overvejelser omkring valg af interviewpersoner.

Vi valgte at interviewe politikere, fordi det er dem, der sidder med magten til at træffe de beslutninger, som CEPOS gerne vil påvirke. Som det fremgår ovenfor, er både ministre og folketingspolitikere at finde i CEPOS' målgruppe. Vi vurderede, at det ville være for vanskeligt at få en interviewaftale med ministre, mens det viste sig nærmest problemfrit at lave aftaler med folketingspolitikere uden for rækken af ministre.

Journalisterne valgte vi som interviewpersoner, fordi de er centrale i rollen som "budbringere" i CEPOS' strategi for at få deres holdninger ud i offentligheden. Journalisterne indtager således en dobbeltrolle i og med CEPOS anser dem som sin målgruppe, og samtidig er de med til at videreformidle CEPOS' budskaber til de øvrige målgrupper.

Selvom den brede befolkning ikke indgår i CEPOS' definerede målgruppe, så ønskede vi at interviewe repræsentanter for denne gruppe. Formålet var at få et indtryk af, hvor bredt CEPOS når ud, og hvordan de opfattes uden for medie- og politikerkrede. Når valget faldt på undervisere på ungdoms- og voksenuddannelser med samfundsfag og sprog som område, skyldtes det en formodning om, at undervisere med disse fag ville have en forhåndsinteresse i - og opmærksomhed på - samfundsforhold og sprog, som ville danne et godt udgangspunkt for diskussion. Derudover var det vores forventning at de med et fælles erfaringsgrundlag ville have let ved at kommunikere med hinanden (Halkier, 2002:32). Endelig optræder undervisere i en dobbeltrolle som både vælgere og som meningsdannere i forhold til kommende generationer af vælgere. Og vælgere er jo i yderste instans dem, der gennem valg til Folketinget, afgør, om CEPOS' holdninger bliver gjort til lov.

Enkeltinterview med journalister og politikere

Når vi valgte enkeltinterview i forhold til journalister og politikere, skyldtes det, at vi var interesserede i at få indsigt i, hvordan den enkelte journalist såvel som den enkelte politiker oplevede CEPOS, og at høre om deres konkrete erfaringer med CEPOS.

Under hensyntagen til den overordnede tidsramme for vores afhandling valgte vi at begrænse os til to interview med journalister, nemlig Sandy French fra Information og Ole Birk Olesen fra Berlingske Tidende. Gennem granskning af vores empiri havde vi konstateret, at begge aviser gjorde hyppig brug af CEPOS i deres artikler, men det var også tydeligt, at der var forskel i avisernes måde at forholde sig til CEPOS' synspunkter. Ved at interviewe journalister fra netop disse to aviser håbede vi at opnå en vis variation i belysningen af vores emne.

Politikerne blev udvalgt efter nogenlunde samme princip som journalisterne, idet vi valgte at interviewe politikere fra hver deres side af den politiske midte. Vi afholdt således interview med Jacob Jensen fra Venstre og Ole Sohn fra SF, der begge havde markeret sig i medierne i forbindelse med CEPOS og CEPOS' mærkesager.

Såvel politikere som journalister har accepteret at optræde med eget navn i vores afhandling.

Fokusgruppeinterview med undervisere

I forhold til underviserne som dels meningsdannere, dels repræsentanter for den almindelige borger var vi til gengæld interesseret i at få indblik i, hvordan holdninger til CEPOS, til deres mærkesager og til deres tilsyneladende gennemslagskraft blev italesat. Vi ville også gerne undersøge eventuelle diskursive kampe om indholdsudfyldning af begreber. Fordi fokusgrupper netop er gode til at producere data om sociale gruppers fortolkninger, interaktioner og normer (Halkier, 2002:15), valgte vi derfor at afholde et fokusgruppeinterview.

Ifølge Halkier bør man overveje større grupper, når hensigten er at fokusere på indholdet af det, der bliver sagt, frem for interaktionsprocesserne. Samme sted nævner Halkier dog også, at større grupper kan være svære at styre som interview (2002:38-39). Da vores erfaring som interviewere er begrænset, valgte vi at stille efter en gruppe, der ikke var for stor. Derfor var vores mål at samle en fokusgruppe i mellemstørrelsen med 5-6 deltagere. For ikke at være sårbare over for afbud, inviterede vi derfor i alt syv deltagere, og med et afbud i sidste øjeblik betød det, at vi landede på seks deltagere.

Vores formodning om, at vores interviewpersoners fælles baggrund ville danne et godt udgangspunkt for en god diskussion, blev indfriet. Imidlertid måtte vi også konstatere, at vi løb ind i en af de svagheder ved fokusgruppeinterview, som litteraturen påpeger, nemlig at der kan opstå tendens til konformitet (Halkier, 2002:17). I vores tilfælde gik den i retning af en forholdsvis kritisk indstilling over for CEPOS hos alle deltagerne.

Deltagerne i fokusgruppeinterviewet blev samlet gennem vores personlige netværk. Det betød, at tre af dem kendte hinanden i forvejen, nemlig dem vi har kaldt Ib, Ane og Rie. Dette var vi opmærksomme på under selve interviewet, fordi sådanne relationer kan betyde, at deltagerne agerer under allerede etablerede dominansrelationer (Halkier, 2002:34). Det mener vi dog ikke, gjorde sig gældende i vores tilfælde.

Deltagerne i fokusgruppen er anonymiseret i denne afhandling. Vi har valgt at kalde dem Ane, Bea, Kis, Rie, Ib og Bo.

3.2.2 Interviewform

Fordi vores primære mål var at få indsigt i interviewpersonernes oplevelse af både CEPOS' gennemslagskraft og af CEPOS som fænomen, tilstræbte vi - i overensstemmelse med principperne for semistrukturerede interview - at fremme en positiv interaktion og skabe plads til spontanitet i interviewsituationen. Derfor var vi indstillet på at lade interviewpersonerne tale frit inden for nogle overordnede rammer.

Vi udarbejdede således en interviewguide med et antal hovedtemaer, som vi ønskede belyst af interviewpersonerne. Til det eksplorative interview med CEPOS blev der udarbejdet en særlig interviewguide, men ellers var det i store træk den samme interviewguide, der blev brugt til både journalister, politikere og fokusgruppe, dog med enkelte temaer, som var specifikt rettet mod journalistens, politikerens eller underviserens relation til CEPOS (bilag 3).

Vi anvendte en eksplorativ tilgang, hvor kun de mest overordnede spørgsmål var formuleret på forhånd. Dermed ønskede vi at minimere risikoen for, at vores egen forforståelse og umiddelbare vurdering af CEPOS kom til at præge interviewpersonernes holdning.

Uanset den eksplorative tilgang var det et væsentligt succeskriterium for samtlige interview, at alle interviewguidernes overordnede temaer blev diskuteret. Med dette ville vi sikre, at vi fik den fornødne viden om interviewpersonernes holdninger til nogle specifikke forhold, som var relevante for besvarelsen af vores problemformulering.

Interviewguiden var således "*tematisk med hensyn til relevans for forskningstemaet og dynamisk med hensyn til det mellemmenneskelige forhold i interviewet*" (Kvale 1994:134). Den var med andre ord udformet med henblik på både at opnå produktion af viden inden for specifikke områder og at skabe en dynamisk interaktion under interviewet.

I forbindelse med fokusgruppen, indledte vi interviewet med en lille "ordleg". Vi bad deltagerne skrive tre ord, som de forbandt med CEPOS. Formålet var at få en fornemmelse af interviewpersonernes umiddelbare holdning før den eventuelt blev præget af interaktionen i gruppen.

3.2.3 Afvikling og bearbejdning af interview

Forud for hvert af de seks interview fastlagde vi roller baseret på litteraturens anbefalinger (Halkier 2002:53ff og Kvale 1994:129ff). I alle interview deltog en moderator, en co-moderator og en referent.

Ved fordelingen af roller i fokusgruppeinterviewet, hvor deltagerne som nævnt var rekrutteret i vores eget netværk, sørgede vi for, at det var gruppemedlem-

mer, der ikke kendte interviewpersonerne, som gennemførte interviewene. Med denne fremgangsmåde undgik vi, at den eksisterende relation mellem interviewperson og interviewer ville påvirke interviewet (Halkier 2002:36).

Vi valgte at afsætte betydelige ressourcer til bearbejdning af det empiriske datamateriale, dels fordi det består af seks interview og dermed er ret opfattende, dels fordi vi afviklede interviewene i undergrupper, hvilket gjorde en grundig videndeling mellem undergrupperne særligt nødvendig.

Selv om vi alle fik en lydoptagelse af vores interview på cd-rom, vurderede vi, at det ville være nemmere for os som gruppe at samarbejde om bearbejdningen af data, hvis vi også havde et konkret, skriftligt produkt. Derfor valgte vi at transskribere alle interview. Det gjorde det lettere at inddrage nøjagtige citater i vores diskursanalyse. Hvad angår interviewet med Elbjørn, valgte vi i første omgang kun at lave et fyldigt resume, da der var tale om et eksplorativt interview der havde karakter af en forundersøgelse. Senere har vi dog transskriberet en del af interviewet for at få lettere adgang til direkte citater (bilag 5).

3.3 Metodernes pålidelighed

Når vi i dette afsnit vurderer pålidelighed, forholder vi os både til de valgte metoder og til vores måde at bruge dem på. Vi forstår pålidelighed, som noget der vedrører vores egen måde at producere og fortolke empirien på. Pålidelighed er samtidig en forudsætning for gyldighed, og det er gyldigheden, der afgør den udsigelseskraft, vi kan tillægge vores undersøgelse (Halkier 2002:111-113).

3.3.1 Afvikling af interview

Selvom interviewguiden var nøje overvejet, skete der diverse mindre spørgsmålsfejl under afvikling af interviewene. Dette skyldtes sandsynligvis, at vi som nævnt kun i begrænset omfang har prøvet at interviewe før og derfor mangler rutine. Blandt andet blev der stillet enkelte ledende og upræcise spørgsmål, som fx i interviewet med Ole Birk Olesen:

- Du nævnte et tema i den artikel, vi snakkede om - ulighed, og så snakkede du om Eva Kjær Hansen, mener du ... var det en konsekvens af det her tema, CEPOS lancerede. Var det CEPOS, der faktisk satte dagsordenen i forhold til... (Olesen, s. 5).

Vi ser her, hvordan interviewerens lægger op til et bekræftende svar.

Andre gange fik vi ikke stillet de uddybende spørgsmål, der kunne have belyst emnet yderligere. For eksempel kom Ole Birk Olesen til sidst i interviewet selv ind på emnet CEPOS Universitetet, uden at vi benyttede lejligheden til at spørge ind til hans interesse for netop det emne. Havde vi gjort det, ville vi sandsynligvis allerede der have fundet ud af, at han faktisk er en af deres undervisere.

De ledende spørgsmål var få og havde ikke en sådan karakter, at de styrede interviewet i en bestemt retning. I de tilfælde, hvor vi har vurderet, at interview-

personen måske er blevet ledt til at svare på en bestemt måde, har vi valgt at se bort fra svaret. Med hensyn til de manglende uddybende spørgsmål, så har vi ikke konstateret "huller" i empirien, der gjorde vores analyse vanskelig. Havde det været tilfældet, kunne vi være vendt tilbage til vores interviewpersoner, der alle var velvilligt indstillet over for yderligere kontakt.

Man kan stille spørgsmålet, hvordan vi kunne have undgået disse fejl. Svaret er måske, at vi kunne have foretaget testinterview og trænet spørgeteknikker, men det er ikke sikkert, at det ville have elimineret spørgsmålsfejlene. Ideen med eksplorative interview er jo netop, at man kan improvisere spørgsmål ud fra situationen, og denne evne opnås kun ved rutine.

3.3.2 Antallet af interview

Selvom i alt seks interview inden for rammerne af en masterafhandling kan oplevs som en stor mundfuld, så er antallet ikke stort nok til, at vi kan generalisere ud fra de indsigter, disse interview har givet os. Vi har fulgt Halkiers anbefalinger om at udvælge interviewtyper og interviewpersoner, og i fortolkningsprocessen har vi været opmærksomme på ikke at generalisere ud over, hvad materialet kan bære. I øvrigt har vi inddraget mange citater i vores analyse for på den måde at gøre det gennemskueligt for læseren, hvordan vi har fortolket vores empiri, og hvilke analytiske valg vi har truffet (Halkier, 2002:111). Desuden har vores interviewempiri ikke udgjort det eneste belæg for vores påstande, idet vi også har inddraget tekstanalyser og teori som rygdækning.

3.4 Delkonklusion

Vores kvantitative forundersøgelse dokumenterede, at vi havde ret i vores fornemmelse af, at CEPOS fik stor mediedækning. Den gav os samtidig afsæt til at identificere interviewpersoner, stof til vores interviewguides og inspiration til vores analyse af diskursiv og social praksis. Forundersøgelsens helt store værdi for afhandlingens udsigelseskraft er imidlertid, at vi har samlet et tekstkorpus, som omfatter en lang række landsdækkende avisers dækning af CEPOS over en periode på et år.

Vores hermeneutiske tilgang til produktion af empiri betød, at vi dernæst gennemførte endnu en forundersøgelse - denne gang i form af et eksplorativt interview med CEPOS' kommunikationschef - for bl.a. at få indblik i deres arbejdsform og syn på kommunikation. Dette interview gav os indsigter, der gjorde det muligt at træffe begrundede valg for den videre produktion af empiri.

Dernæst gennemførte vi interview med forskellige dele af CEPOS' målgrupper. Først enkeltinterview med to journalister, dernæst enkeltinterview med to politikere og til sidst et fokusgruppeinterview med undervisere på ungdoms- og voksenuddannelser.

Vi er bevidst om, at når vi kun har gennemført fem forskningsinterview og kun har talt med et udsnit af den målgruppe, som CEPOS selv finder relevant, så er der grænser for, hvor meget vi kan generalisere ud fra vores interviewempiri.

Da vi imidlertid følger Halkiers anbefalinger om i fortolkningsprocessen ikke at generalisere, ud over hvad materialet kan bære, og da vi har inddraget mange citater i vores analyse for at øge gennemsigtigheden, mener vi, at vores samlede metodevalg tillader at vi i konklusionen peger på tendenser og mønstre med en vis vægt.

4 Analysemetode

I dette kapitel vil vi beskrive de teoretiske overvejelser, vi har gjort os i forbindelse med analysemetode. Kapitlet danner grundlag for de tre efterfølgende kapitler, hvor vi analyserer henholdsvis tekst, diskursiv praksis og social praksis.

Beslutningen om at vælge diskursanalyse blev truffet på baggrund af den artikel, som vi også citerede i indledningen, hvori Ågerup giver udtryk for den holdning, at virkeligheden skabes gennem sproget. "*For sprogets grænser er verdens grænser, og jo bedre vi kan tale om samfundet og os selv, jo bedre er vi i stand til at udvikle os*" (Munk 2005: afsnit 1). Heraf kan vi se, at Ågerup ønsker at skabe forandring gennem sproget. Da diskursanalyse netop er velegnet til at se på forandring og diskursive magtkampe, fandt vi det naturligt at vælge denne metode til vores analyse.

Dernæst fulgte overvejelser om, hvilken tilgang eller kombination af tilgange til diskursanalyse der ville være mest hensigtsmæssig. Her konsulterede vi *Diskursanalyse som teori og metode* af Jørgensen og Phillips (1999). De præsenterer tre tilgange, men opfordrer til, at man kombinerer tilgangene og skræddersyr en pakke, der passer til ens empiri og analysefelt. Vi har besluttet at følge denne anbefaling og kombinere kritisk diskursanalyse, som skelner mellem diskursive og andre sociale praksisser, med diskursteori, hvis udgangspunkt er, at alle fænomener er diskursivt medieret.

I de følgende afsnit beskriver vi kort tilgangene hver for sig og begrundet undervejs kombinationen.

4.1 Kritisk diskursanalyse

Som nævnt har vi valgt at tage udgangspunkt i kritisk diskursanalyse og særligt Norman Faircloughs tilgang til denne. Når vi mener, at kritisk diskursanalyse er velegnet som del af den teoretiske ramme for vores analyse, er det fordi, den netop fokuserer på, hvordan diskurs kan medvirke til at skabe forandring (Jørgensen & Phillips 1999:15), hvilket jo er CEPOS' egentlige mål.

Men diskurs er ifølge Fairclough kun *med til* at skabe og forandre den sociale verden. Kritiske diskursanalytikere mener, at samfundsmæssige fænomener skal forklares gennem en kombineret analyse af diskursiv og social praksis.

Ud over denne skelnen mellem diskursiv og social praksis, er det karakteristiske for kritisk diskursanalyse at foretage en lingvistisk analyse af sprogbrug i social interaktion (Jørgensen & Phillips 1999:75).

Fordelen ved denne tilgang er, at man kommer i dybden med teksterne og derved bemærker træk, som kunne undgå ens opmærksomhed ved almindelig genlæsning. Samtidig giver den grundige analyse god dokumentation for de konklusioner, man kan drage på baggrund af empirien (Jørgensen & Phillips 1999:152). Ulempen er til gengæld, at det som regel kun er muligt at analysere ganske få tekster. Derfor er det vigtigt, at man gennem sit forarbejde skaber et godt grundlag for udvælgelse af de tekster, man vil analysere, således som vi mener at have gjort gennem vores kvantitative avisundersøgelse.

Vi vil tage udgangspunkt i Norman Faircloughs tredimensionelle model og foretage analyser på tre niveauer:

- En lingvistisk analyse der skal kortlægge hvordan diskurserne iværksættes tekstuel.
- En analyse af diskursiv praksis, dvs. tekstens produktion, distribution og fortolkning.
- En analyse af social praksis, dvs. den samfundsmæssige og kulturelle ramme hvori den diskursive praksis udfolder sig.

Det skal bemærkes, at der er tale om et analytisk skel mellem disse tre niveauer. I praksis vil der altid være et vist overlap mellem dem (Fairclough 1992:231). Det er også tilfældet i vores analyse.

4.2 Diskursteori

Når vi også vælger at inddrage diskursteori, er det for at imødegå et kritikpunkt i forhold til kritisk diskursanalyse, nemlig at det kan være svært at gennemskue, hvordan man skal bevæge sig mellem diskursiv og anden social praksis. Jørgensen & Phillips peger på, at en mulig forklaring kan være, at Fairclough typisk kun analyserer ganske få tekster, mens det er nemmere at vise, hvordan diskursive praksisser er med til at konstituere og forandre den sociale verden, hvis man kigger på tværs af flere tekster (ibid:102).

Hos Laclau og Mouffe kan vi hente et omfattende begrebsapparat, som gør det muligt for os at gennemføre en analyse af reproduktion og transformation på tværs af flere tekster. Det drejer sig om:

- Knudetegn i den diskursive organisering
- Begreber for indholdsudfyldning af knudetegn og deres kombination i ækvivalenskæder

- Begreber vedrørende identitet, dvs. gruppedannelse, identitet og repræsentation

Dette begrebsapparat er den ene af vores to begrundelser for at kombinere den kritiske diskursanalyse med diskursteorien.

Den anden begrundelse er, at vi med Laclau og Mouffe får mulighed for at foretage en diskursiv analyse af to fænomener, der i Faircloughs optik ville blive betragtet som ikke-diskursive fænomener. De to fænomener, vi har i tankerne, er dels selve tænketank og dels CEPOS Universitetet. Vi ønsker at undersøge, hvad det betyder rent diskursivt for CEPOS' status, at de har valgt at betegne sig som en tænketank. På samme måde vil vi undersøge betydningen af, at CEPOS kalder deres kursusrække for "CEPOS Universitetet".

4.3 Delkonklusion

CEPOS ønsker at skabe forandring gennem sproget. Forandringer som vil have konsekvenser på samfundsplan. Da diskursanalyse netop er velegnet til at se på forandring og diskursive magtkampe, finder vi det naturligt at benytte denne metode.

Vi har valgt at kombinere kritisk diskursanalyse repræsenteret ved Fairclough med diskursteori ved Laclau og Mouffe. Det har vi gjort, fordi vi har vurderet, at vi med denne kombination får en pakkelsesløsning, der passer til vores empiri og analysefelt.

De følgende tre kapitler er struktureret efter Faircloughs tredimensionelle model i henholdsvis en analyse af tekst, diskursiv praksis og social praksis, men kapitlerne griber ind i hinanden. Det er fordi, der er tale om et analytisk og ikke et naturligt skel mellem de tre niveauer i modellen.

5 Analyse af tekst

I dette kapitel vil vi foretage en lingvistisk analyse med det formål at besvare den del af problemformuleringen, som handler om, hvordan CEPOS arbejder med sproget. Samtidig vil analysen give os en indikation af, om CEPOS lever op til sin målsætning om, at deres kommunikationsprodukter skal være let tilgængelige. Derudover danner kapitlets konklusioner grundlag for vores analyse af diskursiv praksis i kapitel 6.

Vi har udvalgt to tekster til analyse, som begge er skrevet af personer, der står bag CEPOS:

- Tekst 1, "Ti sunde principper for god politik", er en kronik skrevet af Peter Kurrild-Klitgaard i anledning af CEPOS' officielle åbning (Berlingske Tidende, 9. marts 2005). Peter Kurrild-Klitgaard er bestyrelsesmedlem og medstifter af CEPOS.
- Tekst 2, "Fællesskabet bygger på individets ansvar", er en kronik af CEPOS' direktør, Martin Ågerup, ligeledes skrevet i anledning af den officielle åbning af CEPOS (Jyllands-Posten, 10. marts 2005).

Vi har udvalgt disse tekster, fordi de berører en række af CEPOS' centrale mærkesager. Begge tekster er vedlagt som bilag 7. Når vi refererer til dem i det følgende, angiver vi de linjenumre, som fremgår af bilaget.

Kapitlet er struktureret således, at vi først analyserer teksterne hver for sig og til sidst i delkonklusionen giver vi et samlet overblik over, hvordan teksterne ved hjælp af lingvistiske virkemidler italesætter CEPOS' budskaber.

Fairclough opstiller en lang række analysekategorier, men siger samtidig, at man i hvert enkelt tilfælde må udvælge dem, der er relevante for ens undersøgelse (Fairclough 1992:231-232). Vi følger Faircloughs anbefalinger og udvælger de kategorier, som vi vurderer relevante for at belyse vores problemfelt. Nogle af disse kategorier vil blive analyseret mere dybdegående end andre, ligesom de på grund af teksternes forskellighed nødvendigvis vil blive vægtet forskelligt i analysen af de to tekster. I vores analyse har vi valgt at arbejde med følgende kategorier:

- Vokabular: Ordvalg og metaforer
- Kohæsion: Sætningsstruktur, argumentation og retorik
- Grammatik: Modalitet, transitivitet og identitet/gruppetdannelse

Som det fremgår af punktet "Grammatik" supplerer vi her med diskursteoriens begreber for bestemmelse af identitet og gruppedannelse, fordi de udgør et efter vores mening nødvendigt supplement til den kritiske diskursanalyse. Dette anbefales i øvrigt også af Jørgensen og Phillips, fordi den kritiske diskursanalyse har en teoretisk svag forståelse af gruppedannelsesprocesser (Jørgensen & Phillips 1999:102-103).

Begrebsafklaring

Før vi går i gang med tekstanalyserne, vil vi kort gøre rede for de begreber, vi benytter som redskaber i analysen.

- Vokabular** Under vokabular vil vi se på, hvordan ordvalg og formuleringer påvirker tekstens sværhedsgrad. Her benytter vi en lidt bredere fortolkning end Fairclough, som fokuserer på, hvilken betydning et ord tillægges af afsenderen, og hvordan det indgår i teksten (Fairclough 1992:236-237). Vi har valgt denne bredere fortolkning, fordi vi vil undersøge, om CEPOS lever op til målsætningen om, at deres tekster skal være let tilgængelige. Derudover vil vi se på teksternes brug af metaforer. Ifølge Fairclough kan brugen af metaforer nemlig belyse måden, hvorpå vi tænker og handler (ibid:237).
- Kohæsion** Når vi ser på kohæsion, har vi fokus på, hvordan delsætninger kombineres i sætninger, og hvordan disse sammensættes til større tekststrukturer. Dette giver et indblik i tekstens kausalitet og dermed i tekstens argumentative funktionsmåde. For at overskueliggøre vores argumentationsanalyse benytter vi den analysemodel, der er udviklet af den britiske filosof, Stephen Toulmin, og beskrevet i bogen "Praktisk argumentation" (Jørgensen & Onsberg 1999:12ff). Da det imidlertid ikke er argumenterne alene, der afgør, om man kan opnå læserens tilslutning, kigger vi også på tekstens brug af retorikkens tre klassiske appelformer, etos, patos og logos (ibid:62).
- Grammatik** Inden for grammatik har vi valgt at se på modalitet, fordi det har betydning for affinitet - dvs. i hvilken grad taleren tilslutter sig sit budskab (Fairclough 1992:236). Ved at bruge kategoriske modaliteter kan taleren fremsætte sin fortolkning som sandhed, mens modalverber og hedges (ord der betegner forbehold) kan bruges til at moderere en sætnings påstand. Vi undersøger endvidere transitivitet, dvs. måden hvorpå tekstens aktører tillægges ansvaret for de aktiviteter og handlinger, der beskrives i teksten.
- Identitet og gruppedannelser** Når vi analyserer identitet og gruppedannelser, benytter vi som nævnt diskursteoriens begrebsapparat. Ifølge Laclau og Mouffe er identiteter noget man påtager sig, tildeles og forhandler i diskursive processer. Det betyder, at identitet er socialt skabt. Gruppedannelse skal forstås efter de samme overordnede principper (Jørgensen & Phillips 1999:55-56). Vi undersøger hvilke subjektpositioner læseren interPELLERES i. Interpellation betegner den proces, hvorved sproget konstruerer en social position for individet (ibid:25).

5.1 Tekst 1: 10 sunde principper for god politik

Tekst 1 er som nævnt en kronik skrevet af Peter Kurrild-Klitgaard i anledning af CEPOS' åbning. Den opstiller 10 grundlæggende principper, som CEPOS vil tage udgangspunkt i gennem sit arbejde.

Under overskriften er der en manchete, som kort fastslår, at tænketanken står over for sin officielle åbning. Teksten indledes og afsluttes af den samme sætning, som således danner ramme omkring brødteksten (l. 9-10 og l. 113-114). Rammen indeholder tekstens centrale budskab, nemlig at CEPOS har ti principper, som de vil tage udgangspunkt i. Ved at indlede med denne sætning sætter forfatteren straks fokus på emnet, og ved et gentage den til sidst slås budskabet fast i læserens erindring.

Indledningen (l.12-18) introducerer tekstens indhold, nemlig at CEPOS nu bliver etableret, hvilket arbejde der er gået forud, og hvordan de ti principper er blevet til. Brødteksten (l. 20-111) beskriver de ti principper, som er nummereret og opstillet enkeltvis med en kort, forklarende tekst til hver.

5.1.1 Vokabular

I dette afsnit ser vi på ordvalg og brug af metaforer.

Ordvalg

Teksten er skrevet i et forholdsvis enkelt sprog. Fx indledes nogle af sætningerne med konjunktioner som "Og" og "Men", hvilket er karakteristisk for talesprog (l. 29, l. 36, l. 46, 54 og l. 60). Også ordvalget trækker på dagligdags sprogbrug. Vi ser det fx i "Det ville være mærkeligt andet" (l. 27) og med politikerne der "begår de dumheder" (l. 72).

Der er enkelte eksempler på fremmedord, som fx "hedonistiske" (l. 69), og usædvanlige verber, som "korrumperer" (l. 100), samt komplekse ordsammenstillinger som "den unikke blanding af den judaistisk-kristne tradition" (l. 107). Dette hører dog til undtagelserne.

Det enkle ordvalg og dagligdags sprogbrug medvirker til at gøre teksten læsevenlig.

Metaforer

Teksten gør brug af en række metaforer, hvoraf vi vil beskrive nogle udvalgte eksempler.

Det første eksempel finder vi i indledningen, hvor det fremhæves, at CEPOS' ti principper ikke er "ti bud" (l. 16). Men netop dette at fremhæve, at noget ikke er tilfældet, kan også være en måde at rette læserens fokus mod, at det alligevel *kan* være tilfældet. For i dette tilfælde, hvor metaforen efterfølges af en fremstilling af CEPOS' ti principper som kategoriske modaliteter - eller sandheder, er det nærliggende at drage parallellen til de bibelske ti bud.

Andre gange benyttes metaforer til at beskrive alternativer til CEPOS' løsninger. Her sidestilles "en lige fordeling af goderne" med "slaveri" (l. 21-23) og konsekvensen af dette er en levestandard "på stenalderniveau" (l. 31-32). Man

får nærmest indtrykket af, at valget står mellem CEPOS og kaos: vælger man de alternative løsninger, som beskrives i teksten, så vælger man samtidig et primitivt, tilbagestående samfund, svarende til det, de Røde Khmerer forsøgte at skabe i Kampuchea (l. 29-31).

Teksten indeholder også flere eksempler på metaforer, der er så indlejret i kulturen og sproget, at man næsten ikke bemærker dem. Et eksempel er "sund" brugt i kombinationen "sunde principper". Ved brug af denne indlejrede metafor henledes tanken på en anden indlejret metafor, der benyttes så ofte, at man kan tale om det som et idiomatisk udtryk, nemlig "sund fornuft". Dermed ønsker forfatteren, at der hos læseren sker en ubevidst kobling mellem CEPOS' ti principper og sund fornuft.

I linje 48 finder vi et eksempel på en parabel, dvs. en lignelse med stof fra menneskelivet, nemlig billedet af velfærdssamfundet, der behandler folk som "børn. Egoistiske, hjælpeløse og plagende" (l. 48). Forfatterens pointe er, at central planlægning gør folk hjælpeløse som børn. I stedet for statslig indgriben skal staten overlade det til den enkelte at tilrettelægge sit eget liv og lære af sine fejl. I forlængelse heraf inddrages diverse metaforer for at beskrive den tilstand, som kendetegner velfærdssamfundets borgere. Fx fremgår det, at produktive danskere er blevet "afhængige velfærdsnarkomaner" (l. 65) som resultat af en omfordelende offentlig sektor.

Vi ser, hvordan forfatterens valg af metaforer er præget af hans ideologiske udgangspunkt. Han benytter dem til at understrege kontrasten mellem velfærdssamfundet, som det fremstår i dag, og som det ville se ud, hvis det fungerede efter CEPOS' anbefalinger. Med metaforen "sund" repræsenterer liberal politik det gode og rigtige.

Brugen af metaforer på disse forskellige måder er med til at gøre teksten særdeles læsevenlig.

5.1.2 Kohæsion

I dette afsnit undersøger vi sætningsstruktur, argumentation og retorik.

Sætningsstruktur

Teksten er karakteriseret ved, at forholdsvis lange sætninger alternerer med korte. En sådan kombination ses fx i linje 23-28, hvor to lange sætninger følger efter hinanden: "For mennesker, som har forskellige interesser..." og "Enkelte vil kunne skabe...", hvorefter der følger en kort "konklusion": "Det ville være mærkeligt andet, end at unikke mennesker skulle nå forskellig ting" (l. 27-28).

Samme mønster ses senere i teksten, hvor der omtales fire forskellige måder at bruge penge på (l. 78-87). De tre første omtales i relativt lange sætninger, mens den sidste skitseres i en kortere sætning, der brydes af et kolon: "Og så er der endelig den fjerde mulighed: at man bruger andres penge på at købe noget til nogle helt tredje". Dette afrundes med den meget korte konkluderende sætning "Her er mulighederne for fejlpositioner størst".

Det, at relativt lange sætninger efterfølges af en kort konklusion eller punchline, er karakteristisk for teksten. Kombinationen af længere sætninger med korte, konkluderende sætninger skaber en variation i teksten, der medvirker til at fastholde læserens interesse. Desuden opnår man ved at fremsætte hovedpointerne som enkle budskaber og i korte sætninger den effekt, at budskabet fremstår utvetydigt i teksten.

Argumentation

I dette afsnit ser vi på, hvordan sætningskonstruktionerne og sætningernes kombination er med til at strukturere tekstens argumentation. Som nævnt benytter vi Toulmins argumentationsmodel for at overskueliggøre vores analyse.

Ved en hurtig gennemlæsning forekommer teksten velargumenteret, men ved nærmere undersøgelse ser man, at argumentationen har karakter af en række påstande uden belæg. Den passage, vi har valgt at analysere, omhandler sammenhængen mellem skatteniveau og folks lyst til at arbejde (l. 72-74). Når vi sætter den ind i Toulmins model, ser det således ud:

Påstand:	Hæver man indkomstskatterne, så arbejder folk marginalt mindre; sænker man dem, har de større incitament til at arbejde (l. 72)
Belæg:	Når noget bliver lettere eller billigere, gør man det mere, og når noget bliver sværere og dyrere, gør man det mindre (l. 70-71)
Hjemmel:	(Det er sværere/dyrere at arbejde når skatten er høj, og billigere lettere at arbejde, når skatten er lav)
Rygdækning:	-
Styrkemarkører:	Når politikerne glemmer dette, begår de dumheder (l. 71-72)
Gendrivelse:	<i>De fleste reagerer alligevel størstedelen af tiden på incitamenter (l. 69-70)</i> .. så arbejder folk <i>marginalt</i> mindre (l.72)

Som det fremgår, fremsættes påstanden som en sandhed men uden rygdækning. Selvom rygdækning er et valgfrit element i argumentationsmodellen, mener vi alligevel, det er et problem, at den mangler her. Rygdækningen skal netop bruges, hvis der opstår tvivl om hjemlen, og det kunne være tilfældet her. Det er ikke utænkeligt, at nogen ville anfægte den direkte sammenhæng mellem skatetryk og lysten til at arbejde. Hjemlen udgør dermed i virkeligheden en ny påstand, som fremstår uden belæg. Alligevel understreger forfatteren styrken i sin påstand ved at sidestille det med dumhed, hvis man anfægter den - eller "glemmer den" (l. 72).

Retorik

Etosappellen benyttes til at fremme afsenders autoritet og skabe tillid hos læseren. Det kan fx opnås ved at henvise til anerkendte kilder (Jensen

2004:124). I denne tekst ser vi flere eksempler såsom referencerne til Grundtvig, von Hayek, Friedman og Lord Acton (l. 40, 44, 78 og 100).

Forfatteren benytter jævnligt patosappel til at understrege sine pointer. Patosappellen benyttes, når man vil tale til læserens følelser (Jørgensen & Onsberg 1999:64). Brugen af udtrykket "velfærdsnarkomaner" ovenfor er et eksempel, men der er flere. Fx når folks omsorg for deres husdyr inddrages for at illustrere, at man passer på det, man selv ejer (l. 53). Eller når de "ufødte generationer" (l. 66) inddrages for at understrege effekten af offentlig gældsætning.

Denne brug af patosappellen er bemærkelsesværdig, fordi vi har at gøre med en argumenterende tekst, og den type tekst er som regel baseret på logosappellen. Logosappellen betragtes nemlig som det sikreste valg, medmindre man står over for en velvillig modtager eller læser. Derimod kan patosappel på skrift få teksten til at virke en smule banal (Jørgensen & Onsberg 1999:65). Man kan i dette tilfælde måske endda tale om, at brugen af patos tilfører teksten en grad af usaglighed, som nok ikke har været tilsigtet fra forfatterens side. Vi vil dog medgive, at brugen af patosappellen gør teksten lettere tilgængelig.

5.1.3 Grammatik

I dette afsnit undersøger vi modalitet, transitivitet og identitet/gruppetdannelse.

Modalitet

Tekstens ramme og indledning er præget af lav affinitet. Her levnes der mulighed for, at andre kan være uenige med forfatteren, og at CEPOS ikke har "en opskrift på det "perfekte" samfund, men snarere et sæt tommelfingerregler som man kan have med" (l. 9-17 og 111-113).

Brødteksten, hvor CEPOS' holdninger præsenteres, gør derimod udpræget brug af kategoriske modaliteter. Der står fx ikke "*Vi mener at frie mennesker...*", men "*Frie mennesker er aldrig helt lige*" (l. 20, vores kursivering).

Dermed domineres størstedelen af teksten af modaliteten sandhed. Dette ses især i de sætninger, der indleder hvert af de 10 principper: "Ingen mennesker ved nok til at styre andre menneskers liv.." (l. 42), "Ingen er så fornuftig som med egne penge..." (l. 77) osv. Denne brug af modalitet er med til at fremme forfatterens autoritet og udelukke andre mulige fortolkninger (Jørgensen & Phillips 1999:96).

Transitivitet, identitet/gruppetdannelse

Der sker et markant skift i betoningen af agency igennem teksten, dvs. de handlemuligheder teksten tillægger subjektet.

I rammen og indledningen (l. 9-18) optræder "CEPOS", "vi" og "man" som subjekt. "Vi har sammenfattet ti principper.." og "man har brugt det forgangne år". Her omfatter "vi" og "man" både afsender og CEPOS. Samtidig viser den måde, hvorpå pronominerne kombineres og anvendes, at forfatteren identificerer sig med CEPOS og deres holdninger.

I brødteksten (l. 20-111) sker der et skift til brug af subjekter og objekter som fx "mennesker", "man" og "ingen". Af eksempler kan nævnes (vores kursivering) "*mennesker* passer godt på det, der tilhører..." (l. 51), "behandler *man* dem som børn, så har de en tendens til..." (l. 47-48) og "*Ingen* er så fornuftig som med egne penge.." (l. 77). Denne brug af nedtonet agency er med til at understøtte indtrykket af, at de påstande, der fremsættes i teksten, er kategoriske sandheder, som vi har behandlet ovenfor i afsnittet om modalitet.

Konsekvensen af at anvende disse grammatiske subjekter er, at læseren inddrages i det univers, hvor de påstande, der fremsættes som sandheder, gælder. Dette, kombineret med at tekstens sandhedsmodalitet er så fremherskende, har konsekvens for, hvilke subjektpositioner læseren tilbydes. Set ud fra et diskursteoritisk perspektiv sker der nemlig en markant interpellation af læseren i én, overordnet subjektposition, som i dette tilfælde er identisk med forfatterens egen.

Kun enkelte steder levnes der mulighed for en overdeterminering, dvs. at man som læser kan identificere sig med flere forskellige subjektpositioner (Jørgensen & Phillips 1999:56). Ved brug af grammatiske subjekter som "nogle", "enkelte" og "andre" tilbydes man som læser nogle muligheder for at identificere sig med specifikke grupper. Men kun ganske få steder i teksten præsenteres disse alternativer som attraktive, fx "Enkelte vil kunne skabe produkter som Bill Gates, andre vil have Helena Christensens udseende og nogle vil vinde i lotteriet (l. 25-26). Desuden antydes det med subjekterne "enkelte" og "nogle", at der måske alligevel ikke er mulighed for at identificere sig med gruppen af "unikke mennesker".

Reelt er der således kun mulighed for at identificere sig med én gruppe, fordi de alternativer, forfatteren tilbyder, er så lidet attraktive, at man som læser uvilkaarligt distancerer sig. Dette fremgår tydeligt, når vi ser på nogle af tekstens ækvivalenskæder. De identitetsmuligheder, der fremhæves, er gruppen af "borgere" som konstitueres gennem ækvivalenskæden frie-ansvarlige-velstående. Heroverfor står gruppen af "modtagere", som indholdsudfyldes af betegnerne "egoistiske, hjælpeløse, plagende børn" og "afhængige velfærdsnarkomaner" (l. 28 og 65). Dermed sker der dette, som Laclau og Mouffe betegner som gruppedannelse i politisk forstand, fordi man ignorerer de forskelle, der er i den gruppe, som man identificerer sig i modsætning til (velfærdsnarkomaner), og således udelukkes alternative fortolkningsmuligheder (Jørgensen & Phillips 1999:58).

5.2 Tekst 2: Fællesskabet bygger på individets ansvar

Teksten er som nævnt en kronik skrevet af Martin Ågerup i anledning af CEPOS' officielle åbning (Jyllands-Posten, 10. marts 2005). I teksten argumenterer Ågerup for, at Danmark vil blive et rigere samfund, hvis velfærdsstatens omfang formindskes, og den personlige frihed forøges.

Ligesom i tekst 1 dannes der også her en ramme omkring teksten. Dels fordi overskriften "Fællesskabet bygger på individets ansvar" gentages som brødtek-

stens sidste sætning (l. 99), og dels fordi den første sætning introducerer tekstens mest centrale begreber - frihed, ansvar og initiativ - som igen pointeres i konklusionen (l. 94-99).

Brødtekstens omdrejningspunkt er velfærdsstaten og en argumentation for, hvorfor dens omfang skal begrænses. Centralt i brødteksten er en fortælling, der har som formål at illustrere, hvordan velfærdsstaten umyndiggør sine borgere. Kort fortalt er det en historie, der udspiller sig i en park, og former sig som en dialog mellem en chokoladespisende dreng og en ældre dame (l. 27-34).

5.2.1 Vokabular

I dette afsnit undersøger vi ordvalg og brug af metaforer.

Ordvalg

Denne tekst er i endnu højere grad end tekst 1 karakteriseret ved sit meget enkle, næsten dagligdags sprogbrug. Den er stort set blottet for fremmedord. Det nærmeste er nogle få eksempler på økonomiske fagudtryk som "overførselsindkomster og gratisydelser" (l. 19) og "skattetryk" (l. 22).

Ligesom i tekst 1 understreges det hverdagsagtige af, at flere sætninger indledes med "Og" og "Men". Dvs. en anvendelse af sætningskonjunktioner, som man ofte ser i talesprog. Teksten fremtræder således i høj grad letlæselig.

Metaforer

Teksten inddrager flere forskellige metaforer, men mest iøjnefaldende er en parabel, dvs. en fortælling fra dagliglivet som illustrerer en almengyldig sandhed. Parablen udgør tekstens omdrejningspunkt. Her drager forfatteren paralleller mellem velfærdsstaten og familielivet. Samfundets svageste borgere sidestilles med børn, mens samfundets øvrige borgere er voksne. Staten behandler voksne danskere, som om de var "børn, der sad og proppede munden med chokolade på en parkbænk" (l. 58).

Metaforen for familielivet videreføres i de efterfølgende afsnit: "*Børn skal bide skeer med nye udfordringer*" (l. 64, vores kursivering). Og "børn" - her velfærdssamfundets borgere - besidder den fornødne styrke til at håndtere udfordringer. Barnet skal blive et voksent, frit og ansvarligt menneske med "fuld ejendomsret til sin egen krop" (l.49). Igen ser vi en parallel til velfærdsstatens borgere, som skal gives retten til at bestemme selv og træffe selvstændige valg. Metaforen "bide skeer med" er et eksempel på en såkaldt indlejret metafor.

I teksten indgår også eksempler på, at begreber personificeres. Fx omtales staten, som var den en krop udstyret med hænder og evnen til at tænke og føle: "Når staten træder til med en hjælpende hånd" (l. 73) og "velfærdsstaten tør ikke betro borgerne i Danmark ansvaret for selv at vælge..." (l. 59).

I tekstens sidste del gør forfatteren brug af metaforer, der forbinder velfærdsstatens borgere med noget skrøbeligt og sårbart: Borgerne i Danmark "pækkes ind i velfærdsvat", som var vi "skrøbelige porcelænsfigurer" (l. 91). Men, understreger forfatteren, "vi går ikke i stykker" - der sker allerhøjest det, at "vi falder", "slår os", det "gør ondt" og "vi får blå mærker" (l.94-95).

Som vi så i analysen af tekst 1, er der også i denne tekst valgt metaforer, der understøtter tekstens ideologiske udgangspunkt. Med billeder hentet fra fx familielivet kontrasteres det eksisterende velfærdssamfund med det, som CEPOS tilbyder. Metaforerne og parabelen i tekst 2 adskiller sig dog markant fra dem, vi så i tekst 1, hvor metaforerne havde stærkt negative konnotationer. I denne tekst er de billeder, der skabes, ligeledes stærke, men de giver et positivt, livsbekræftende næsten poetisk billede af "det gode samfund" illustreret ved det lille barns udvikling fra hjælpeløshed til selvstændighed. Denne brug af billedsprog er med til at gøre teksten meget levende og letlæselig.

5.2.2 Kohæsion

I dette afsnit undersøger vi sætningsstruktur, argumentation og retorik.

Sætningsstruktur

Størstedelen af tekstens sætningsstrukturer er enten relativt korte hovedsætninger eller en kombination af hovedsætning og én enkelt bisætning. De korte hovedsætninger optræder primært, når forfatteren ønsker at understrege en pointe som en slags punchline - et træk vi også så i tekst 1. Fx konkluderer forfatteren på baggrund af den gennemgående fortælling, at "det kunne vore politikere lære en del af" (l. 37). Vi ser lignende korte punchlines senere i teksten, fx "et sådant standardsvar findes ikke" (l. 62-63) og "Men vi går ikke i stykker" (l. 95).

Kun enkelte steder forekommer en mere kompleks syntaks, fx "En komiker har engang bemærket, at man kan se, at børn er ved at blive voksne, når de holder op med at spørge, hvor de kommer fra, og nægter at fortælle, hvor de tager hen" (l. 43-44) og "En vigtig forudsætning for barnets udvikling til et voksent og selvstændigt menneske er, at det får lov til at bide skeer med nye udfordringer, udfordringer som måske er vanskelige lige nu, men som barnet kan lære at mestre" (l. 63-65). Her ser vi eksempler på sætninger, der rummer ikke bare to men flere bisætninger. Når sætningerne alligevel er lette at læse, skyldes det, at ordvalget er enkelt og sproget hverdagsagtigt.

Argumentation

I denne tekst har vi valgt at se nærmere på en påstand, der udgør en del af tekstens overordnede argumentation, og som foregribes allerede i tekstens overskrift "Fællesskabet bygger på individets ansvar". Når vi sætter den ind i Toulmins model, ser det således ud:

Påstand:	Velfærdsstaten svækker fællesskabet (l. 77-78)
Belæg:	Velfærdsstaten tager ansvaret fra den enkelte (l. 77)
Hjemmel:	Stærkt fællesskab bygger på individets ansvar (l. 1, 78, 99)
Rygdækning:	-
Styrkemarkører:	Gentagelse af hjemlen tre gange Fællesskab bygger [...] <i>ikke på kollektivet</i> (l. 78-79)
Gendrivelse:	<i>Primært</i> (l. 78)

På samme måde som i tekst 1, ser vi her, at påstanden fremstilles som en sandhed, på trods af at der mangler rygdækning for hjemlen. Også her mener vi, at det er en svaghed i argumentationen, fordi hjemlen udgør en ny påstand, som dermed fremstår uden belæg.

Der ligger ganske vist en svag gendrivelse i "primært", men det, mener vi, overskygges af den styrkemarkering, der ligger i, at hjemlen gentages tre gange i løbet af teksten. Gentagelserne ser vi som et forsøg på at fjerne opmærksomheden fra det faktum, at rygdækningen for hjemlen mangler.

Retorik

Også i denne tekst ser vi etosappellen i henvisningerne til anerkendte kilder. Dels i form af et direkte citat af Goethe "Lad alle feje foran egen dør, og verden vil være ren" (l. 76) dels indirekte, når det bemærkes, at "litteratur, film og teater kredser om det helt centrale aspekt af livet: at vi mennesker er sat i verden for at vælge" (l. 52-53). Dette sidste eksempel er også at betragte som en påstand, som folk med andre synspunkter ville anfægte. Derudover refereres der til en komiker, der har bemærket, at "børn er ved at blive voksne, når de holder op med at spørge, hvor de kommer fra, og nægter at sige, hvor de går hen" (l. 43-44). Dette citat er næppe medvirkende til at fremme autoritet, men måske - afhængig af, hvilken målgruppe teksten er rettet imod - med til at skabe troværdighed. I hvert fald er patosappellen i dette humoristiske indslag med til at give teksten liv og nærvær.

Patosappellen finder vi igen, når forfatteren analogiserer velfærdsstaten og privatsfæren. Velfærdsstaten personificeres i form af den ældre dame, og vejen mod idealsamfundet sammenlignes med det lille barns udvikling fra hjælpeløshed til "voksnet, frit og ansvarligt menneske": fra den tidlige barndom, hvor barnet "tager godmodigt imod alle de kys og kram, som man som forældre ønsker at give dem" frem til det får "fuld ejendomsret over sin egen krop", hvilket er "den smukkeste og mest livsbekræftende oplevelse, der findes" (l. 46-51).

Med de mange referencer til livets tilblivelse og den hyppige brug af adjektiver i beskrivelsen af det lille barn, indtager patosappellen en fremherskende plads i teksten. Også den afslutningsvise reference til vores forfædre - stædige bønder og splittergale vikinger (l. 83-84) - appellerer i høj grad til følelserne.

5.2.3 Grammatik

I dette afsnit undersøger vi modalitet, transitivitet og identitet/gruppedannelse.

Modalitet

Teksten er præget af høj affinitet. Der er kun få eksempler på, at forfatteren modererer og ikke fuldstændigt tilslutter sig egne udsagn. "Sandhed" som modalitet er således karakteristisk for teksten som helhed.

I det indledende afsnit slår forfatteren fast, at "Danmark vil blive et væsentligt rigere samfund, når velfærdsstatens omfang er blevet formindsket" (l. 13-14). "Velfærdsstaten tør ikke betro borgerne i Danmark ansvaret for selv at vælge" (l. 58-59), "velfærdsstaten tager ansvaret fra den enkelte og svækker dermed fællesskabet" (l. 77-78) og "jo mere staten giver os, jo mere tager den nødvendigvis også fra os" (l. 20-21). Pointerne fremstilles som de ultimative sandheder, og formuleringer som fx "vi mener" eller "jeg synes" forekommer stort set ikke i teksten.

Affiniteten i forhold til læseren modificeres enkelte steder i teksten, fx l. 14 med forfatterens brug af "vel". Og senere i teksten modificeres udtalelsen "Med andre ord afleverer vi altså langt over halvdelen af vores samlede indtægt til staten i form af skatter og afgifter" med hedgen "Nuvel, meget af det kommer ind igen" (l. 24-25).

Transitivitet og identitet/gruppedannelse

Med et grammatisk subjekt i form af det personlige pronomen "vi" i indledningen sker der fra start en markant betoning af agency: "Ofte fremføres økonomiske argumenter, når vi i Danmark diskuterer frihed, ansvar og initiativ" (l. 12, vores kursivering). Betoningen af agency fremhæves yderligere af en hyppig brug af subjekterne "vi" og "CEPOS" og objekterne "os" i tekstens første del (l. 12-25). Et eksempel er "Men i dag modtager vi stort set alle sammen..." (l. 18). Den samme betoning af agency og inklusion af læseren finder vi i artiklens sidste del (l. 66-86), som også gør hyppig brug af subjektet "vi": "Det er vi ikke mere...", "vi er ved at blive overhalet.." og "vi har gratis uddannelser" (l. 80-83). Hermed sker der en inklusion af læseren, som interPELLERES i samme subjektposition som forfatteren selv.

Som oplæg til fortællingen om drengen og damen sker der en endnu tydeligere betoning af agency, fordi subjektet ændres fra "vi" til "jeg". Det lyder som følger "For nyligt hørte jeg en historie" (l. 25-26). Efter historien sker der en nedtoning af agency og subjektet "vi" afløses af en mere neutral version, nemlig "man", som i følgende eksempler "når man hjælper folks børn" (l. 69), "man forhindrer dem i..." (l. 70). "Voksne" og "forældre" anvendes også hyppigt som subjekter i brødteksten og sammen med den høje affinitet, har det den effekt, at udsagnene præsenteres som ultimative sandheder, - som kategoriske modaliteter.

Læseren konstitueres indledningsvist som del af en gruppe bestående af forfatteren og den danske befolkning. Kun i et enkelt tilfælde interPELLERES læseren i en antagonistisk position i forhold til CEPOS og forfatteren. Med sætningen "Men CEPOS vil også fremhæve de moralske og filosofiske argumenter..." sker en gruppedannelse, der omfatter tekstens forfatter og CEPOS, men den inklude-

rer ikke umiddelbart læseren og "de fleste" (l. 14-17). Dette er eneste undtagelse, for generelt interPELLERES læseren i én dominerende subjektposition, nemlig forfatterens egen. Læseren tildeles forfatterens opfattelse af, hvad der er sandt, og tilbydes i denne tekst reelt ingen andre positioner.

Denne reduktion af mulige subjektpositioner, der er til rådighed for læseren, forstærkes af den diskursive gruppedannelse, som skabes i teksten. De ækvivalenskæder, som dannes af betegnerne "spillevende", "kød og blod", "ressourcestærke", "velstående" (l. 77-82) organiseret omkring mesterbetegneren "borgere" står i stærk kontrast til mesterbetegneren "figur" som ækvivaleres med "skrøbelig" og "porcelæn" (l. 79-80). Med dette sker der en distancering til gruppen af "skrøbelige" danskere, som inkluderer såvel forfatteren som læseren etableres i modsætning til. Samtidig ignoreres de nuancer og forskelle, der måtte være i grupperne, og med dette opstår der en politisk gruppedannelse, sådan som vi også så det i tekst 1.

I tekstens afslutning (l. 83-84) er der endnu et eksempel på gruppedannelse, hvor læserne og forfatteren konstitueres i én og samme gruppe via et kraftigt spil på en national diskurs. Med ækvivalenskæden "hårdføre og splittergale vikinger", "stædige bønder", "driftige købmænd og handelsfolk" sker der en gruppedannelse, hvor danskere - eller i hvert fald "nordboere" - tildeles en fælles identitet som følge af en fjern fælles fortid, hvor de frie markedskræfter herskede. Samtidig kædes tekstens konklusion logisk sammen med indledningen, som også artikulerede en diskursiv gruppedannelse "når vi i Danmark diskuterer frihed" og med selve brødteksten "Vi er ved at blive overhalet af lande i Asien".

5.3 Delkonklusion

Gennem den lingvistiske analyse af to tekster har vi fået et indblik i, hvordan CEPOS arbejder med sproget for at formidle og italesætte budskaber.

Vi har set, at CEPOS skriver i et meget læsevenligt sprog. Det skyldes for det første, at både et enkelt ordvalg, simple sætningskonstruktioner og måden, hvorpå de benytter indledende konjunktioner, er med til at give teksterne et dagligdags præg. For det andet er det vores vurdering, at den udbredte brug af metaforer spiller en vigtig rolle ved at gøre teksterne levende og dermed fastholde læserens interesse.

Hvis vi vender tilbage til CEPOS' succeskriterium for de tekster, de producerer, kan vi konstatere, at CEPOS med begge tekster lever op til deres ambition om, at deres tekster ikke må være mere komplicerede, end at de kan læses mellem to S-togsstationer eller i ministerbilen.

Når vi skal opsummere, hvordan CEPOS italesætter budskaber, er det karakteristisk, at pointerne præsenteres i korte hovedsætninger, der fremstår som punchlines. Derved opnår forfatteren, at budskabet fremstår utvetydigt. Italesættelsen bæres i høj grad også af både den sandhedsmodalitet, som præger begge tekster, og den nedtonede agency, som især er karakteristisk for tekst 1.

Pointerne fremsættes som ultimative sandheder, der udelukker andre mulige fortolkninger.

I forlængelse heraf er det bemærkelsesværdigt, at begge tekster indeholder eksempler på påstande, hvis rygdækning mangler, hvorved hjemlen udgør en ny påstand, som fremstår uden belæg. Der er således tale om ikke-underbyggede argumenthierarkier, men det sløres af, at påstandene fremsættes som kategoriske modaliteter. Effekten af en argumentation afhænger imidlertid ikke blot af det, der siges, men også af måden det siges på. Vi mener, at den udbredte brug af både etos- og patosappel i begge tekster yderligere bidrager til at opnå læserens tilslutning til CEPOS' påstande - om end de i flere tilfælde savner belæg og rygdækning.

Vi har allerede været inde på, at teksternes metaforer benyttes til at gøre sproget levende og fastholde læserens interesse. Ved at drage paralleller - især til familielivet - opnår afsenderen, at samfundsmæssige spørgsmål, der på mange måder kan virke fjerne og uvirkelige, gøres nærværende ved at blive sat i en kontekst, de fleste kan forholde sig til. De har imidlertid også en anden funktion. Forfatterens brug af metaforer viser nemlig også noget om deres ideologiske udgangspunkt, fordi de er med til at understrege kontrasten mellem velfærdsstaten og CEPOS' idealsamfund.

Gennem ækvivalenskæder etablerer CEPOS to grupper af borgere: borgerne i velfærdsstaten over for borgerne i det samfund, som CEPOS ønsker at skabe. Førstnævnte italesættes i tekst 1 som fx egoistiske, hjælpeløse, plagende børn og afhængige velfærdsnarkomaner, mens tekst 2 taler om skrøbelige porcelænsfigurer. I modsætning hertil etableres gruppen af borgere i CEPOS' idealsamfund som frie, ansvarlige og velstående i tekst 1 og i tekst 2 som spillevende, ressourcestærke og velstående. Dette vender vi tilbage til i kapitel 6, når vi installerer diskursordenen om velfærdsstaten.

Vi har nu fået indblik i, hvordan CEPOS arbejder med sproget, og vi vil tage afsæt i denne viden i vores analyse af diskursiv praksis i det følgende kapitel. Vi vil ikke forsøge at generalisere på baggrund af to tekster, men brede vores analyse ud til flere tekster og se, om de samme træk går igen.

6 Analyse af diskursiv praksis

I dette kapitel vil vi foretage en analyse af CEPOS' diskursive praksis med det formål at besvare den del af problemformuleringen, som handler om, hvordan CEPOS opnår mediedækning.

Vores afsæt er den lingvistiske analyse af to tekster i kapitel 5, men samtidig breder vi analysen ud til at omfatte flere tekster. Det gør vi, fordi det er nemmere at vise, hvordan diskursive praksisser er med til at konstituere og forandre den sociale verden, hvis man kigger på tværs af flere tekster (Jørgensen & Phillips 1999:102).

I interviewet med Elbjørn, fik vi indblik i CEPOS' kommunikationsstrategi. Den er ikke nedskrevet, men Elbjørn fortalte, at de arbejder ud fra to grundprincipper. For det første har de en ambition om, at deres tekster skal være let tilgængelige for læseren. Det har vi set i kapitel 5, at de lever op til. For det andet opfatter de ideer som produkter, der skal markedsføres. Det vil de gøre ved at tydeliggøre svært tilgængeligt stof, tænke kommunikation ind i dagligdagen og opbygge gode relationer til medierne.

Dette andet grundprincip handler dermed om, hvordan CEPOS gennem diskursiv praksis bruger deres tekster som et redskab til at skabe forandring i den sociale praksis inden for den diskursorden, de fungerer i. Samtidig påvirkes deres diskursive praksis af den sociale praksis, de opererer i. Vi ser altså det dialektiske forhold mellem diskursiv og andre sociale praksisser, som er karakteristisk for Faircloughs tilgang til diskursanalyse (Jørgensen & Phillips 1999:28).

Nedenfor vil vi derfor starte med at installere den diskursorden, som skal danne ramme om vores analyse af diskursiv og social praksis. Dernæst vil vi analysere, hvordan CEPOS' tekster produceres, distribueres og konsumeres. Efterfølgende vil vi i kapitel 7 analysere, hvordan teksterne indgår i og påvirkes af den sociale praksis.

6.1 Diskurser og diskursorden

Inden vi ser nærmere på diskurser og diskursorden, vil vi kort beskrive vores tilgang til analysen, specielt fordi den bliver mere kompleks, når vi kombinerer elementer fra henholdsvis diskursteori og kritisk diskursanalyse.

Begrebet diskursorden henter vi fra den kritiske diskursanalyse. Det betegner et område, hvor der er en konflikt mellem flere diskurser, som prøver at etablere sig i det samme domæne (Jørgensen & Phillips 1999:69). Netop derfor finder vi det naturligt at arbejde med diskursteoriens begreber om antagonisme, som betegner konflikt mellem diskurser, og hegemoni, som betegner opløsningen af en konflikt. Vores opfattelse af, at det er naturligt at kombinere de to tilgange på netop dette punkt, understøttes af, at Fairclough i sin gennemgang af hegemonisk intervention selv henviser til netop diskursteoretikerne Laclau og Mouffes diskussion af hegemoni og artikulation (Fairclough 1992:93).

Det er interessant at identificere og analysere konflikt mellem diskurser, fordi det netop er gennem opløsning af konflikt, at grænserne mellem diskurser flyttes, og nye betydninger fastlægges, hvilket ifølge Fairclough er tegn på diskursiv og social forandring (ibid:102).

Konflikterne opstår omkring flydende betegnere, dvs. tegn som forskellige diskurser kæmper om at indholdsudfylde på netop deres måde. Det er dermed disse tegn, man skal starte med at identificere.

Hvis vi ser på tekster, skrevet af CEPOS, er der to flydende betegnere, der springer i øjnene, nemlig "velfærdsstaten" og "et bedre samfund". Disse to begreber stilles over for hinanden, hvor "velfærdsstaten" er det bestående, og "et bedre samfund" er det CEPOS vil arbejde hen mod. Ordet "bedre" angiver i sig selv et opbrud fra det bestående i en forandring mod noget andet.

I de to tekster, vi analyserede i kapitel 5, ækvivaleres "et bedre samfund" med frihed, ansvar, velstand, retfærdighed, initiativ, valgfrihed, privat ejendomsret, begrænset statsmagt og demokrati. Mens "velfærdsstaten" ækvivaleres med indblanding, gældsætning, svækkelse af fællesskabet, magtkoncentration og -misbrug, fjernelse af ansvar og virkelyst og starten på slaveri. Når vi ser bredere på CEPOS' tekster, kan vi se, at såvel de flydende betegnere som tilsvarende ækvivalenskæder går igen. Fx:

- Interview med Bernt Johan Collet hvor han taler om *statsligt velfærdsmonopol og degenerationstendenser i den offentlige sektor* og folks muligheder for at realisere sig selv (Information, 20. juni 2005)
- Artikel af Martin Ågerup hvor han, under overskriften "Frihedens byrde", taler om vigtigheden af at have frihed til at vælge (Weekendavisen, 24. juni 2005)

På samme måde så vi i kapitel 5, hvordan CEPOS gennem ækvivalenskæder artikulerer gruppedannelserne borgere i "et bedre samfund" over for borgere, som nyder godt af "velfærdssamfundet". Hvor førstnævnte ækvivaleres med frie, ansvarlige, initiativrige mennesker, artikuleres sidstnævnte som velfærdsnarkomaner og mennesker, der har mistet livsgnisten og virkelysten.

På den baggrund vil vi installere en diskursorden om velfærdsstaten som ramme for vores analyse. Inden for denne diskursorden ser vi, hvordan CEPOS

med deres borgerlig-liberale diskurs udfordrer den socialdemokratiske diskurs, der i en årrække har været fremherskende.

Det er ikke et nyt fænomen, at der foregår diskursive magtkampe netop på dette område. Anders Fogh Rasmussen udfordrede i 1992 med bogen "Fra socialstat til minimalstat" den socialdemokratiske diskurs, ligesom vi har set Venstre-politikeren Søren Pind gøre det. Særligt interessant er det at iagttage, hvordan Jacob Torfing i sin artikel "Velfærdsstatens ideologisering" behandler begrebets historiske udvikling i en diskursteoretisk analyse (Torfing 2000:19-41). Her kan vi læse, hvordan det især var den borgerlig-liberale fløj, der i 1950'erne anvendte begrebet velfærdsstat, og dette vel at mærke i en negativ betydning. Begrebet blev artikuleret gennem ækvivalenskæder, der i meget høj grad ligner dem, vi nu ser CEPOS benytte, fx statssocialisme, formynderstat, slavementalitet og høje skatter. Over for dette stod den socialdemokratiske diskurs, som ækvivalerede velfærdsstaten med social retfærdighed, medmenneskelige hensyn, økonomisk effektivitet m.v. (ibid:32). Den historiske gennemgang i bogen ender med at konkludere, at blandt andet den tiltagende globalisering fører til en opløsning af hegemonien og giver plads til nye hegemoniske kampe om at artikulere "velfærdsstaten" (ibid:42).

Det er her, CEPOS tager tråden op. De har genoptaget den borgerlig-liberale diskurs, fra før den socialdemokratiske diskurs opnåede hegemoni. Ud over at vi kan se lighederne i den diskurs, de anvender i dag, ser vi også, hvordan CEPOS helt konkret trækker på tankegods fra "glemte" liberale tænkere. På hjemmesiden står, at CEPOS afholder gå-hjem-møder om "borgerlige superstars" (bilag 1), samt at emnet indgår i undervisningen på CEPOS Universitetet (CEPOS hjemmeside, program for universitetet). Derudover fortalte Elbjørn os, at CEPOS arbejder på en historieantologi, der skal tage fat i nogle af de myter, som den traditionelle historieskrivning ikke refererer. Elbjørn sagde:

- Men det er nogle historier, som måske er vigtige at kende, især hvis man er borgerlig-liberal og går med tanker om at ville ændre samfundet. Jeg tror man kan lære af historien, når man skal skabe fremtiden (Elbjørn, s. 9).

Vi ser her, at det ikke er tilfældigt, at den borgerlig-liberale diskurs fra 1950'erne genoptages af CEPOS i 2005.

6.2 Teksternes produktion

Fairclough fokuserer på intertekstualitet som en central del af analysen af diskursiv praksis (Fairclough 1992:72). Når man analyserer intertekstualitet, ser man på, hvordan en tekst trækker på tidligere tekster og lægger op til tekster, der følger efter.

6.2.1 Manifest intertekstualitet

Den tydeligste form for intertekstualitet er manifest intertekstualitet, hvor der er direkte reference til andre tekster. Ifølge Fairclough kan manifest intertekstuali-

tet komme til udtryk på flere måder (Fairclough 1992:120-124). Vi så fx i kapitel 5, hvordan både Ågerup og Kurrild-Klitgaard trak på allerede anerkendte kilder og på den måde søgte at styrke tekstens etosappel. Et andet eksempel er artiklen "Frihedens byrde" af Martin Ågerup, hvor han citerer Søren Kierkegaard (Weekendavisen, 20. juni 2005).

Det er også udtryk for manifest intertekstualitet, når CEPOS inddrager kendte socialdemokratiske argumenter, men udelukkende gør det for at udfordre og tilbagevise dem, som fx:

- Velfærdsstaten har hjulpet mange i nød, men den har også direkte og indirekte været med til at undergrave familien og civilsamfundets institutioner (Berlingske Tidende, 9. marts 2005)
- Mogens Lykketoft praler af de job, der er skabt i 1990'erne. Mogens Lykketoft har ikke skabt ét eneste job. Politikere kan ikke skabe job. Det eneste, de kan gøre, er, at de gennem deres handlinger kan forhindre, at der nedlægges job. Sådan er politik (Jyllands-Posten, 11. februar 2005)

Dette er en måde, hvorpå man kan skabe polemik (Fairclough 1992:122). Den medfører, at den læser, der ikke er enig i CEPOS' synspunkter, interPELLERES i en subjektposition, hvor man skal forsvare sig med argumenter, der allerede er argumenteret imod.

6.2.2 Interdiskursivitet

Intertekstualitet kan også optræde i form af artikulering af forskellige diskurser inden for og på tværs af grænserne mellem forskellige diskursordner. Dette kaldes interdiskursivitet.

I forbindelse med interdiskursivitet, opererer man med konventionelle og kreative praksisser. Konventionel praksis betegner en blanding af diskurser inden for en eksisterende diskursorden, og er tegn på opretholdelse af den eksisterende sociale orden. Hvis man derimod kombinerer diskurstyper på en ny måde på tværs af forskellige diskursordener, er det udtryk for kreativ diskursiv praksis, som igen er tegn på diskursiv forandring (Fairclough 1992:85).

I det følgende vil vi vise, hvordan CEPOS benytter sig af såvel kreativ som konventionel praksis, og vi vurderer, hvad de opnår derved.

Kreativ praksis

I de tekster, vi analyserede i kapitel 5, har vi allerede set en række eksempler på kreativ interdiskursivitet i parallelterne mellem velfærdssamfundet og familielivet. Det er imidlertid ikke svært at finde lignende eksempler i andre tekster fra CEPOS:

- Kronik af Mads Storgaard Jensen, hvor han beskriver, hvordan en pølsemand kræver forskellig pris for en hotdog fra to mænd, fordi de har forskellige indtægt (Jyllands-Posten, 21. oktober 2005).

Som vi har set i kapitel 5, bringer CEPOS også billeder med negative konnotationer ind fra hverdagsdiskursen, som læseren vil kende, om ikke fra egen hverdag, så fra medierne. Disse bruges til at illustrere konsekvenserne af den nuværende velfærdsmodel, som de ønsker at forandre. I de tekster, vi analyserede i kapitel 5, så vi eksempler som "*velfærdsnarkomaner*".

Fælles for disse tekster er, at de handler om emner, der vedrører samfundsforhold, som mange læsere vil finde komplicerede. Som tekstanalysen i kapitel 5 også viste, er det karakteristisk for CEPOS, at de forsøger at bringe emnerne tæt på læseren ved at blande en hverdagsdiskurs med billeder, som læseren kan forholde sig til fra sin dagligdag.

Konventionel praksis

Der er dog også mange tekster fra CEPOS, der repræsenterer en mere konventionel praksis, hvor diskurserne ikke blandes på tværs af diskursordener. Det gælder typisk de artikler, hvor CEPOS beskæftiger sig med skatteforhold. Disse artikler holder sig ret stringent inden for en konventionel økonomisk diskurs og er præget af en stærk logosappel. Som eksempler kan vi nævne:

- *Flad skat er vejen frem*, Politiken, 4. juli 2005
- *Vil du have flad skat på 45 pct., skatteminister?*, Jyllands-Posten, 13. juli 2005
- *Skattelettelser kræver vilje og lederskab*, Børsen, 16. december 2005

Når vi samlet ser på, hvordan CEPOS arbejder med interdiskursivitet, vurderer vi, at de bruger teksterne med konventionel praksis til at skabe det faglige fundament - den troværdighed - som gør, at de bliver opfattet og kan udtale sig som eksperter. I de tekster, der er præget af kreativ praksis, forsøger de derimod at skabe forandring og opnå hegemoni om deres fortolkninger.

6.3 Teksternes distribution

CEPOS arbejder målrettet for at sprede deres tekster, som Ågerup siger: "*Vi vil proaktivt skabe vores egen dagsorden, og bruger så få kræfter som muligt på at sidde og kommentere på andres politiske udmeldinger*" (Munk 2005, afsnit 18). Det gør de ved at kommunikere såvel direkte som indirekte til deres målgrupper.

Direkte kommunikation

Et eksempel på direkte kommunikation er CEPOS' hjemmeside (bilag 1). Det er her, man finder deres notater og analyser samt omtale af arrangementer, nyheder osv. Her skal målgruppen selv opsøge informationen, hvilket lægger en begrænsning på effekten af denne kommunikationsform. Når man er blevet opmærksom på hjemmesiden, kan man dog løbende følge med tilmelde sig en elektronisk nyhedsservice.

Et andet eksempel på direkte kommunikation er CEPOS' arrangementer. De varierer i omfang og frekvens fra korte møder, der kan passes ind i en arbejdsdag, til stort anlagte heldagskonferencer. De bruger ofte kendte navne som op-

lægsholdere, fordi, som Elbjørn sagde i vores interview, det skaber opmærksomhed (bilag 5, resume).

Det tredje eksempel på direkte kommunikation er kronikker og debatindlæg i medierne. Til førstnævnte hører de to kronikker, vi analyserede i kapitel 5, som er skrevet i anledning af CEPOS' åbning. Og det er netop typisk for denne kategori af tekster. De opstår gerne i anledning af, at CEPOS vil ud med information om fx et nyt notat, en analyse, et frokostmøde eller et oplæg på en konference.

Derudover ser man jævnligt CEPOS tage diskussioner op i avisernes debatfora. Et eksempel er en række debatindlæg i Jyllands-Posten, hvor Mads Ågerup og Kasper Elbjørn diskuterer topskat med Marie-Louise Knuppert fra LO (Jyllands-Posten, 12. marts 2005, 16. marts 2005, 22. marts 2005, 30. marts 2005 og 1. april 2005).

Indirekte kommunikation

Et eksempel på indirekte kommunikation er, når medierne bærer CEPOS' budskaber videre til målgruppen. Det sker fx, når aviserne bringer artikler, ledere osv. der bygger på CEPOS' analyser og notater. Vores empiri tyder på, at der ofte ligger et initiativ fra CEPOS bag disse tekster. Kasper Elbjørn fortæller, at det ofte sker, at CEPOS kontakter journalister:

- Når vi henvender os til journalister, gør vi det ofte til journalister, som før har skrevet om emnet. Fordi det er også lettere... - det går hurtigere. (Elbjørn, s. 8).

I andre tilfælde vil initiativet ligge hos journalisterne. Det er noget, de journalister vi har interviewet, har været inde på, fx Ole Birk Olesen fra Berlingske Tidende:

- Men det kan også foregå på den måde, at CEPOS har et eller andet, som de gerne vil have i avisen, og så kontakter de mig - det kan være et nyt notat, de har lavet med nogle tal for udviklingen på et eller andet område (Olesen, s. 4)

Intertekstuelle kæder

I materialet fra vores avisundersøgelse er der mange eksempler på, hvordan tekster fra CEPOS spredes i intertekstuelle kæder. Et af dem tager udgangspunkt i teksten om de 10 principper, som vi analyserede i kapitel 5. Denne tekst blev som nævnt produceret umiddelbart før CEPOS' officielle åbning. Derefter blev de 10 principper præsenteret ved selve åbningsreceptionen.

Dagen efter bragte Politiken en reportage om åbningsreceptionen. I forbindelse med artiklen blev de 10 principper gengivet i en faktaboks helt uden kommentarer fra journalisten (Politiken, 11. marts 2005).

Også læserbrevsskribenter tog de 10 principper op - i Politiken ser vi fx to eksempler med en uges mellemrum. Den ene omtaler dem som "*et sært småtskårent regelsæt*" (Politiken, 15. marts 2005). Den anden læserbrevsskribent forholder sig systematisk og kritisk til alle de ti principper (Politiken, 23. marts 2005).

Selv efter et par uger skrev aviserne stadig om det. Weekendavisen omtalte eksempelvis nyheden om de 10 principper under følgende overskrift "Åbenbaringer fra en tænketank: Hvordan kan det faktisk, at vi som mennesker er født forskellige begrunde det moralsk rigtige i at fremme en minimalstat i Danmark"? (Weekendavisen, 23. marts 2005).

Heraf kan vi så konkludere, at selvom det ikke er lykkedes CEPOS at opnå hegemoni om deres fortolkning blandt journalister og debattører, så har de fået sat deres præg på dagsordenen flere uger.

6.4 Teksternes konsumption

Tekster konsumeres forskelligt af modtagerne. Nogle tekster bliver studeret indgående og resulterer måske i nye tekster eller handling, mens andre vil blive behandlet mere overfladisk.

Jørgensen og Phillips giver udtryk for, at det ville være relevant at foretage receptionsundersøgelser for at finde ud af, hvordan modtagerne fortolker tekster (1999:93). Derfor havde det været interessant, hvis vi på dette sted havde kunnet præsentere en analyse af, hvordan CEPOS' målgruppe, repræsenteret ved vores interviewpersoner, læser og fortolker de tekster, som vi selv har analyseret i kapitel 5. Desværre fik vi ikke præsenteret interviewpersonerne for disse tekster, så det begrænser vores analyse. Et forhold som vi vil komme nærmere ind på i kritisk refleksion i kapitel 8.

Det betyder dog ikke, at vi står uden empiri, der kan give os et indtryk af målgruppens konsumption af CEPOS' tekster. I det interview vi tidligere har refereret til, udtaler Ågerup, at CEPOS ønsker at lancere nye ord og begreber (Munk 2005: afsnit 11). Vi synes derfor, det kunne være interessant at undersøge, hvordan dette opfattes af målgrupperne.

Ifølge medieanalyser, som CEPOS selv har fået foretaget, var begrebet "flad skat" stort set ukendt, før CEPOS blev etableret. Men siden er forekomsten begrebet nærmest eksploderet (bilag 1). Flere af vores interviewpersoner nævnte da også flad skat som et begreb, de forbandt med CEPOS, selvom nogle var usikre på, om det ligefrem var CEPOS, som havde introduceret det i den politiske diskurs. Da vi i vores "ordleg" som indledning til fokusgruppeinterviewet bad deltagerne skrive tre ord, som de især forbandt med CEPOS, var et af ordene da også netop skat.

Det ser altså ud som om, at CEPOS har haft succes med at introducere dette begreb, og sådan ser CEPOS også selv på det. Elbjørn fortalte i vores interview, at han betragtede det som en stor succes, at begrebet var blevet drøftet på de Konservatives landsmøde - også selvom det ikke blev vedtaget som partiets politik.

- Jeg er imponeret over, at der bliver diskuteret så meget skat i øjeblikket. Selvfølgelig har skattestoppet en stor del af æren for det. Men vi håber også, at vores flad skat, som jo er en anden måde at tænke skat på er en del af

årsagen. Det er i hvert fald ganske populært på vores hjemmeside (Elbjørn, s. 4).

6.5 Produktion og konsumtion af ord og begreber

Vi runder dette kapitel om diskursiv praksis af med en analyse af både produktion og konsumtion af tænketank og CEPOS Universitetet. Vi ønsker dels at undersøge, hvordan CEPOS kæmper for at opnå hegemoni om deres indholdsudfyldning af disse ord, dels at få indblik i målgruppens tilslutning til CEPOS fortolkning.

6.5.1 Tænketanke

Da folkene bag CEPOS i november 2003 havde fået ideen til at etablere en tænketank, var det første, de ifølge Elbjørn gjorde, at forklare danskerne, hvad en tænketank er, fordi "*Det var der ingen der vidste*" (Elbjørn, s. 4). Men, som vi så i indledningen, er det vanskeligt at give en entydig definition på, hvad en tænketank er. Derfor er det nok mere præcist, når Elbjørn lidt længere inde i interviewet siger: "*Vi gik så ind og definerede, hvad en tænketank var*" (Elbjørn, s. 2). Fra et diskursanalytisk synspunkt var det CEPOS gjorde nemlig at forsøge at opnå hegemoni om deres fortolkning af begrebet tænketank.

Hvis man ser på, hvordan begrebet "tænketanke" omtales i aviserne i forbindelse med CEPOS' åbningsreception, er der forskel på, hvorvidt journalisterne accepterer CEPOS' definition og dermed, at CEPOS er et nyt fænomen. Information præsenterede CEPOS som "*Danmarks nye og eneste tænketank*", mens Arbejderbevægelsens Erhvervsråd blev betegnet som "*det nærmeste centrum-venstre kommer på en tænketank*" (Information, 11. marts 2005). Her har vi altså et eksempel på, at en journalist fuldt ud har accepteret CEPOS' definition allerede på stiftelsesdagen.

Til gengæld kunne man i Politiken læse: "*Danmark kender allerede til tænketanksfænomenet fra institutioner som Rockwool Fonden, Kesera og Strategisk Forum*" (Politiken, 11. marts 2005). Denne journalist mener altså ikke, at tænketank er et nyt fænomen i Danmark. Dog tilføjer journalisten efterfølgende, at CEPOS er anderledes end de andre som følge af sit idepolitiske udgangspunkt.

Det er også interessant at se på, hvordan vores interviewpersoner forholdt sig til begrebet. Vi bad alle interviewdeltagerne beskrive, hvad de opfattede som en tænketank og give eksempler. En enkelt deltager i fokusgruppen oplevede "tænketank" som et negativt ladet begreb, fordi han forbandt det med stærkt højreorienterede amerikanske tænketanke. De øvrige personer associerede tænketanke derimod med noget positivt, noget der giver prestige. Som Kis udtrykker det i fokusgruppeinterviewet: "*tænketank er et rigtig godt ord, fordi man får associationer til en masse eksperter på forskellige områder, som sætter sig sammen og tænker store tanker*" (FG, s. 8-9).

Der er kun en af vores interviewpersoner, der kategorisk afviser, at CEPOS kan defineres som en tænketank, nemlig Ole Sohn. I vores interview med ham, si-

ger han, at han *"ikke har mødt nogen, der betragter dem som en tænketank"* (Sohn, s. 2). Og det er bemærkelsesværdigt, hvordan han undgår at betegne CEPOS som en tænketank, men i stedet refererer til dem som *"et liberalistisk sekretariat"*, *"en motor for liberalistisk tankegang"* og *"et venligsinde sekretariat"* (Sohn, s. 3).

Vores empiri tyder altså på, at de fleste opfatter CEPOS som en tænketank, og at det er et begreb, der har positive konnotationer. Det leder tankerne i retning af akademikere, der tænker kloge tanker. Uanset at det ikke er lykkedes CEPOS at opnå hegemoni om deres indholdsudfyldning af begrebet tænketank, har de formået at skabe sig en taleposition, som indebærer prestige. Eller som Bea formulerer det på i fokusgruppen: *"det er jo også en måde at få en platform på, ikke?"* (FG s. 11). Eller Jacob Jensen: *"men man kunne da godt forestille sig de ligesom har sagt: jamen hvordan kan vi brande os selv?"* (Jensen, s. 5).

Det, at de har installeret sig i denne taleposition, har betydning for den vægt, deres argumenter tillægges, når de udtaler sig. Den er medvirkende til, at fx journalister tildeler dem rollen som ekspert, og at de efter kun et år, bliver inviteret til at indtræde i Det Økonomiske Råd (Berlingske Tidende, 14. marts 2006).

6.5.2 CEPOS Universitetet

Ovenfor har vi set, hvordan CEPOS har skabt sig en ganske særlig taleposition ved at etablere sig som tænketank og derefter gøre en målrettet indsats for at meningsudfylde begrebet tænketank som institution. Et begreb der var nyt i en dansk kontekst.

På den baggrund er det interessant, at CEPOS i vinteren 2006 udvidede sine aktiviteter med et 6-måneders kursustilbud til unge studerende (bilag 1). Tilbuddet blev nemlig lanceret under navnet CEPOS Universitetet. Med valget af netop denne betegnelse trækker CEPOS på den flere hundrede år gamle aura af seriøsitet og troværdighed, som universitetet som en anerkendt samfundsberende institution har.

Vi vil i det følgende vurdere den diskursive betydning af at kalde en kursusrække for CEPOS Universitetet.

I en kronik bragt i Jyllands-Posten et par måneder før CEPOS Universitetet startede sit første undervisningsforløb, forklarede Martin Ågerup, og lederen af CEPOS Universitetet, Henrik Gade Jensen, hvorfor tænketanken etablerer et universitet. Udgangspunktet er, at man ønsker at sætte fokus på det frie marked.

- "Det gør vi ved at åbne landets første private universitet. En supplerende uddannelse for alle studerende ved højere læreanstalter, der har lyst til at stifte bekendtskab med og blive inspireret af tankerne bag det frie marked. Et hold af Danmarks bedste undervisere skal uddanne 25 af landets mest lovende studerende i frimarkedstænkning", lyder det fra forfatterne, der senere fortsætter: "CEPOS Universitetet vil uddanne fremtidens frimar-

keds-intellektuelle, der forstår og beskytter ideen om det frie marked". (Jyllands-Posten, 12. november 2005).

På CEPOS' hjemmeside præsenteres CEPOS Universitetet således:

- Med initiativet ønsker vi at give de unge mennesker en forståelse for, hvordan verden fungerer og et stærkt netværk af etablerede frimarkedstænkerere at bygge videre på. Med andre ord skal de have et godt grundlag for en succesfuld karriere som ledere og meningsdannere i det danske samfund, så de får de bedst mulige forudsætninger for at påvirke samfundsudviklingen (bilag 1).

Dette citat er helt centralt for CEPOS' indholdsudfyldelse af begrebet CEPOS Universitetet, og vi vender tilbage til det senere i forbindelse med fokusgruppens fortolkning af begrebet.

Der optræder flere forskellige diskurser i de tekster, vi har analyseret, men den mest fremherskende er en "elitær diskurs". Vi finder den blandt andet i beskrivelsen af, hvordan de unge skal få "*et godt grundlag for en succesfuld karriere som ledere og meningsdannere i det danske samfund, så de får bedst mulige forudsætninger for at påvirke samfundsudviklingen*" (CEPOS hjemmeside, CEPOS Universitet). Gennem ækvivalenskæden succesfuld-ledere-meningsdannere-påvirke gives der udtryk for af at uddannelsen sikrer plads blandt samfundets elite og magthavere. Et par andre eksempler så vi i kronikken i Jyllands-Posten, hvor det blev pointeret, at der var tale om "*Danmarks første private universitet*" som skulle uddanne "*fremtidens frimarkeds-intellektuelle*" (Jyllands-Posten, 12. november 2005).

Endelig ser vi på hjemmesiden følgende kombination af samtalediskurs og elitær diskurs "*Sådan bliver du en af de udvalgte*" (CEPOS hjemmeside, CEPOS Universitetet).

Dette forstærkes af den høje koncentration af superlativer i beskrivelsen af uddannelsesforløbet. Det præsenteres som på alle måder enestående. Der tales om "*et enestående kursus*", "*et enestående tilbud*" og "*en enestående chance for at stifte bekendtskab med tankerne, tænknerne og ideerne bag det frie marked*". Samtidig får man mulighed for at møde "*de fremmeste liberale tænkere*". Underviserne vil være "*tunge ledere fra erhvervslivet*". Også "*de bedste undervisere fra universiteterne og de skarpeste analytikere fra medierne*" vil give forelæsninger (ibid).

Ved at indholdsudfylde begrebet CEPOS Universitetet på denne måde genskaber tænketanken det billede af universiteter, som var fremherskende før universitetet blev for masserne. Indholdsudfyldningen signalerer altså kvalitet, succes og en sikker fremtid. Som Bo fra fokusgruppen sagde: "*De skal være meningsdannere - de skal ikke være arbejdsløse akademikere*" (FG, s. 14).

På samme måde som med begrebet tænketank kan vi se, at CEPOS har arbejdet bevidst med at meningsudfylde deres fortolkning af begrebet CEPOS Universitetet i et forsøg på at opnå hegemoni. Men en ting er, hvad CEPOS selv lægger

i det - det er straks mere interessant at vide, hvordan denne indholdsudfyldelse konsumeres af andre.

Derfor ønskede vi at få fokusgruppens oplevelse af CEPOS' reartikulering af universitetsbegrebet. Vi præsenterede dem for et citat af Ågerup, hvor han under overskriften "CEPOS udvider sine aktiviteter med en supplerende uddannelse i frimarkedstænkning" blandt andet taler om, at de unge skal "forstå hvordan verden fungerer" (bilag 1).

Ingen af fokusgruppemeddeltagerne havde hørt om CEPOS Universitetet, før vi præsenterede det for dem, så vi fik deres umiddelbare reaktion, som her fra Ane: "[...] og så at kalde det et universitet - det er jo en god ide - at få det op på det niveau. Så er det jo ikke bare en eller anden lille klub. Så har vi tænkt os om" (FG s. 14).

Dette er imidlertid ikke udtryk for Anes accept. Med enkelte mindre nuanceforskelle var reaktionen hos deltagerne nemlig afstandtagen fra CEPOS' reartikulering af ordet universitet. Det kom meget tydeligt til udtryk hos Ib, der sagde:

- Det er forfærdeligt - det er en kamp om ord [...] Ja, plusord og frimarkedstænkere. Og det der fine ord "en tænker", at det skal knyttes til sådan noget fis og at "et universitet" det skal knyttes til sådan noget der. Det synes jeg er det farligste og det værste (FG s. 14).

Hos andre blev skepsis udtrykt mindre bramfrit. Men flere var ligesom Bea i følgende citat i tvivl om, hvorvidt det overhovedet var lovligt for hvem som helst at besmykke sig med betegnelsen "universitet": "*Men jeg er i tvivl om - hvem som helst kan kalde sig et universitet?*" (FG s. 14).

Udover hvad CEPOS selv skriver i medierne i forbindelse med åbningen af CEPOS Universitetet, har de fået begrænset omtale i medierne. Dette står i modsætning til, hvad der var tilfældet, at da CEPOS etablerede sig som tænketank.

Vores analyse viser, at CEPOS artikulerer begrebet CEPOS Universitetet gennem en elitær diskurs. Deltagerne i fokusgruppen afviser imidlertid meget klart denne indholdsudfyldning, selvom de anerkender, at det sender et signal om seriøsitet. Men som sagt - den fremherskende reaktion er afvisning og det ser vi tydeligt i dette citat, hvor Bea siger "*Udover at ordet tænketank bliver, så synes jeg næsten også det er lige ved, at ordet universitet (Bo: bliver ødelagt).. ja, ja, - det synes jeg er virkelig barskt*" (FG s. 16). Vi ser altså en tydelig antagonisme.

6.6 Delkonklusion

Med udgangspunkt i vores diskursive analyse i dette kapitel, kan vi konkludere, at CEPOS opererer inden for en diskursorden om velfærdsstaten. De udfordrer med deres borgerlig-liberale diskurs den socialdemokratiske diskurs, som har været fremherskende i en årrække. Det, vi er vidne til, er i virkeligheden en

genopblussen af den antagonisme der eksisterede, før den socialdemokratiske diskurs opnåede hegemoni, og der er tydelige fællestræk mellem den borgerlig-liberale diskurs den gang, og den CEPOS bruger nu.

CEPOS benytter manifest intertekstualitet til at skabe genkendelighed. Det gør de dels ved at trække på mange af de samme træk på tværs af deres egne tekster, og dels ved at trække på andres tekster. I deres egne tekster slår de deres argumenter fast ved at gentage dem og referere på tværs af teksterne. Når de bygger på samme grundlæggende logik og illustrerer den ved at lade de samme billeder gå igen i teksterne, skal det ses i sammenhæng med deres ønske om at introducere nye begreber i debatten.

CEPOS trækker på andres tekster på forskellige måder. Nogle gange for at opbygge deres egen troværdighed. Andre gange for at udfordre andres synspunkter og skabe debat.

Vi har allerede været inde på i kapitel 5, hvordan CEPOS inddrager hverdagsdiskurs for at bringe komplicerede emner tæt på læseren. Samtidig er denne blanding af diskurser udtryk for kreativ interdiskursiv praksis og derfor med til at skabe forandring inden for diskurserne.

Samtidig ser vi dog også, hvordan CEPOS reproducerer den gældende praksis inden for fx økonomisk diskurs om skatteforhold. De optræder altså på samme måde som de aktører, der traditionelt opererer inden for samme diskurs, og opnår hermed sammenlignelighed med disse. På denne måde dannes fundamentet til at blive hørt på linje med disse andre aktører, fx når journalister har brug for ekspertudtalelser.

Vores analyse viser, hvordan CEPOS' tekster spreder sig gennem intertekstuelle kæder. Vi ser, hvordan CEPOS både kommunikerer direkte med deres målgrupper, og hvordan deres tekster spreder sig ved at andre bringer dem videre. Sidstnævnte er udtryk for den virkelighed som CEPOS eksisterer og agerer i, og dermed den sociale praksis, som vi vil analysere i kapitel 7.

CEPOS ønsker at introducere nye begreber, men de har eksisteret for kort tid til at vi kan sige noget om, hvorvidt det er lykkedes dem i forhold til de begreber, der relaterer sig til velfærdsstatens diskursorden, som fx flad skat. Til gengæld kan vi se, hvordan de har søgt at skabe hegemoni om deres definition af begrebet "tænketa" og skabt sig en platform, som har betydning for den måde, hvorpå deres budskaber bliver modtaget. På samme måde kan vi se, hvordan CEPOS ved at betegne deres kursusrække som "universitet" forsøger at reartikulere en samfundsbærende institution med nyt indhold. De reaktioner vi har fået - om end de er meget få - tyder på, at CEPOS endnu ikke har haft succes med at opnå hegemoni i forhold til dette begreb.

7 Analyse af social praksis

I dette kapitel vil vi foretage en analyse af social praksis. I de to foregående kapitler har vi besvaret problemformuleringens spørgsmål om, hvordan CEPOS arbejder med sproget, og hvordan de opnår mediedækning. I dette kapitel giver vi lidt flere eksempler på, hvordan CEPOS opnår mediedækning, men ellers er vores fokus på besvarelse af problemformuleringens spørgsmål om, hvorfor CEPOS opnår mediedækning.

For at belyse social praksis er det ifølge Fairclough nødvendigt at trække på viden fra andre felter end diskursanalysen (Fairclough 1992:66). CEPOS befinder sig på det felt, hvor kampen om den politiske dagsorden udspilles. Derfor vil vi forklare den sociale virkelighed, som CEPOS er en del af og agerer i på baggrund af, hvad teorien om dagsordensætning og en række medieanalyser kan fortælle os. Undervejs gennem kapitlet støtter vi os endvidere til et politologisk studie af tænketankes udbredelse og rolle i samfundet.

7.1 Den politiske dagsorden

Vores kvantitative avisundersøgelse har vist, at CEPOS har stor eksponering i medierne, og dermed besvaret den del af problemformuleringen, der handler om, hvilken mediedækning CEPOS får. På den baggrund fandt vi det naturligt at vende os mod dagsordenteorien som udgangspunkt for vores analyse af social praksis. Imidlertid mener vi ikke, at den tredelte dagsordenteori, som vi præsenterer i afsnit 7.1.1, rummer alle de aspekter, der skal til for at få et tilstrækkeligt nuanceret billede af de rammebetingelser, CEPOS har.

Derfor inddrager vi også en række medieanalyser, som har et andet perspektiv på forholdet mellem den politiske dagsorden og mediedagsordenen. Her skal vi nævne, at vores formål med at inddrage medieanalyser ikke er at bevæge os ud i en kritik af dagsordenteorien. Vi nøjes med at drage fordel af det mere nuancerede forståelsesperspektiv, som medieanalyserne tilbyder.

7.1.1 Den tredelte dagsordenteori

De mekanismer, som dagsordenprocessen sætter i spil, blev første gang formuleret begrebsmæssigt og metodisk i det klassiske Chapel Hill-studie, hvor Maxwell McCombs og Donald Shaw analyserede mediedækningen af den amerikanske præsidentvalgkamp i 1968. De konstaterede her, at medierne havde betydning for, hvad der blev opfattet som vigtigt blandt vælgerne (McCombs & Shaw 1972:5).

Chapel Hill-studiet dannede grundlag for videreudvikling af det, vi vælger at betegne som den traditionelle dagsordenteori. Her står James W. Dearing og Everett M. Rogers som centrale teoretikere. I midten af 1980'erne gjorde de op med forestillingen om en enkelt dagsorden, da de identificerede tre individuelle dagsordener, nemlig mediedagsordenen, den politiske dagsorden og den offentlige dagsorden. Inden for hver af disse dagsordener foregår der til stadighed en kamp mellem forskellige sager, som forsøger at opnå opmærksomhed hos netop medierne, den politiske elite og offentligheden (Dearing & Rogers 1996:1).

Dearing og Rogers har også beskæftiget sig indgående med det indbyrdes forhold mellem de tre dagsordener. Ifølge deres studier er mediedagsordenen at betragte som den mest potente dagsorden. De har også fundet belæg for, at kredsløbet starter med netop mediedagsordenen og går via den offentlige dagsorden for til sidst at nå den politiske dagsorden.

Lad os kort standse op her og se på, hvordan CEPOS passer ind i denne måde at betragte samspelet mellem de tre dagsordener.

Som det blev nævnt i kapitel 1 er det CEPOS' overordnede mål, at deres holdninger bliver afspejlet i den danske lovgivning. En af deres strategier for at nå deres politiske mål er "*at skabe gode kontakter blandt mediernes gatekeepers og langsomt blive en second opinion på den løbende velfærdsdagsorden*", som det er blevet formuleret af Ågerup i et interview (Munk 2005: afsnit 7).

Selvom Elbjørn i vores interview nævnte betydningen af at være kendt i offentligheden, så synes CEPOS at have et markant fokus på medier og politikere. Dette stemmer altså ikke overens med Dearing og Rogers' påpegning af at vejen frem til den politiske dagsorden, og der hvor lovgivningen reelt kan påvirkes, går via den offentlige dagsorden.

I næste afsnit ser vi nærmere på nogle danske medieanalyser, som vi mener, kan forklare, hvorfor CEPOS har et andet fokus, end det, som den traditionelle dagsordenteori tilsiger.

7.1.2 Den politiske dagsorden i ny skikkelse

I tre danske medieanalyser fandt vi et andet perspektiv på forholdet mellem de tre dagsordener end Dearing og Rogers' tredeling. De tre analyser er "Den redigerende magt" (Aarhus Universitetsforlag, 2002) af Anker Brink Lund, "Politisk journalistik" (Forlaget Ajour, 2000) af bl.a. Ove K. Pedersen og Erik Meier Carlsen og "Nyhedsmediernes rolle i det politiske demokrati" (Medieudvalget, Statusministeriet, 1995). Sidstnævnte er et bidrag fra Stig Hjarvad til den magtudredning, som Nyrup-regeringen iværksatte. Her er der ikke i så høj grad fokus på dynamikken mellem de forskellige dagsordener, som hos Dearing og Rogers. I disse tre analyser ser det i stedet ud som om et sammenfald af interesser mellem dem, der sætter den politiske dagsorden, og dem, der sætter mediernes, fører til en helt ny type dagsorden.

Stig Hjarvad formulerer det sådan, at *"Medierne - på godt og ondt - forstås som en integreret del af det politiske liv. De moderne massemedier er forudsætninger for demokratiet (...). Medierne påvirkes strukturelt og indholdsmæssigt af de politiske institutioner og mediernes struktur og udtryksformer påvirker de politiske processer"* (Hjarvad, 1995: kapitel 3, s. 1). I Hjarvads perspektiv ses den politiske dagsorden og mediedagsordenen som to forskellige mekanismer, men det er tydeligt, at Hjarvad mener der er et dialektisk forhold mellem de to.

Anker Brink Lund går et skridt videre. Han skriver, at *"professionel redigering af nyheder og offentlig debat er en institutionaliseret praksis med nationalt fokus, hvorigennem en række politiske aktører kæmper for at sætte deres præg på tidens politiske dagsorden"* (Lund 2002:184). Vi hæfter os her især ved, at Lund taler om en "institutionaliseret praksis" og, at han med formuleringen "forskellige aktører" giver udtryk for, at den politiske dagsorden ikke blot tilhører politikerne.

Dette perspektiv hos Lund er helt i tråd med den analyse, der nok allerbedst forklarer CEPOS' rammebetingelser i den sociale praksis. Ove K. Pedersen taler nemlig i bogen "Politisk journalistik" om, at den politiske dagsorden er ved at blive institutionaliseret på linje med Folketing, regering og forvaltning. Han taler samtidig om den politiske nyhed som et "sted", hvor indflydelse på den politiske dagsorden afgøres (Pedersen 2000:274-275).

Her er det en vigtig pointe, at Pedersen ikke definerer den politiske dagsorden, som den der sættes af Folketingets mødekalender og følger lovgivningsprocessen. I stedet definerer han den som *"den dagsorden, hvor journalister og politikere og andre konkurrerer om adgangen til den politiske meningsdannelse gennem den politiske nyhed"* (Pedersen 2000:278). Når vi i det følgende taler om den politiske dagsorden, er det i denne betydning.

Som det antydes af denne definition af den politiske dagsorden, er det ikke bare politikere og journalister, som har indflydelse på den politiske nyhed. Det har andre også. Der er ifølge forfatteren sket en pluralisering af det politiske system som betyder, at mulighederne for at påvirke og udøve politik er blevet flere, og at antallet af politiske aktører er steget. I forhold til den traditionelle dagsordenteori er der altså sket en forandring i den sociale praksis. Dette ses både som et udtryk for en øget demokratisering og som en demokratisk udfordring (Pedersen 2000:274).

En af de nye politiske aktører, der eksemplificerer denne pluralisering er naturligvis CEPOS. I afsnit 7.2.1 ser vi nærmere på, hvilken betydning dette nye perspektiv på den politiske dagsorden har for CEPOS' ageren inden for de rammer, som sættes af den ændrede sociale praksis.

7.2 CEPOS og vejen til den politiske dagsorden

I dette afsnit forklarer vi, hvilken betydning pluraliseringen og væksten i antallet af legitime politiske aktører har for CEPOS. Med andre ord, hvad betyder en ny politisk virkelighed for CEPOS' muligheder for at opnå mediedækning.

7.2.1 Politisk pluralisering

Vi starter med en tur tilbage i tiden sammen med CEPOS' bestyrelsesformand, Bernt Johan Collet, der i en årrække i 1980'erne var konservativt folketingsmedlem og minister. Kort tid efter at CEPOS var startet, blev han i et interview spurgt, om han var desillusioneret, da han i 1990 forlod aktiv politik. Svaret lød: *"Nej, slet ikke, men mulighederne for at få virkelig indflydelse er ikke større. Der er så mange magtcentre: partiet, organisationer, udvalg, medier og dine egne græsrodde. Blandt disse modsatrettede interesser skal du forsøge at skabe politiske resultater. Det er svært, og det tager rigtig lang tid"* (Jyllands-Posten, 24. marts 2005).

Collet var altså ikke desillusioneret i 1990, men hans beskrivelse af folketingspolitikernes arbejdsbetingelser efterlader dog ingen tvivl om, at han har følt sig begrænset af den ændrede sociale praksis. Collets personlige erfaringer fra Folketinget stammer nemlig netop fra det årti, hvor pluraliseringen af det politiske system tog sin begyndelse (Pedersen 2000:279).

På den baggrund er det faktisk ikke overraskende, at han som folkevalgt måtte erkende, at han i stadig stigende grad skulle kæmpe med ikke-parlamentarikere om at sætte den politiske dagsorden. Da han 15 år senere igen trådte ind på den politiske scene, blev det da heller ikke som demokratisk valgt politiker, men som en af drivkræfterne bag en udenoms-parlamentarisk politisk aktør - CEPOS.

Vi mener, at det er nærliggende at forklare dette skridt med, at Collet her tog konsekvensen af sine egne erfaringer med den forandrede sociale praksis. Den sociale praksis der betød, at pluraliseringen og etableringen af den nye politiske dagsorden uden for Christiansborg stod endnu tydeligere tegnet på det politiske landkort, således at også andre end politikere fik adgang til at præge den politiske dagsorden.

7.2.2 Ledig plads til højre for midten

Vi har stillet os selv spørgsmålet, hvorfor Danmarks første tænketank efter anglo-amerikansk forbillede netop er af borgerlig-liberal observans. Er der forhold på det sociale praksis-niveau, som kan forklare dette?

I et politologisk studie af tænketankes udbredelse rundt om i verden gives en lang række forskellige forklaringer på, hvad det er der gør, at en tænketank etableres. En af forklaringerne lyder, at ændringer i den politiske kultur i et samfund, kan skabe grobund for en fremvækst af tænketanke. Denne forklaring falder fint i tråd med den pluralisering, vi har behandlet ovenfor. En anden forklaring lyder, at ændrede holdninger hos politiske ledere kan skabe et klima, hvor tænketanke etableres (Stone 2004:6). Vi vil nu forfølge de forklaringsmuligheder, der viser sig, hvis vi tager som udgangspunkt, at der i Danmark er sket en ændring i holdningen hos politiske ledere på højrefløjen, som har skabt plads til CEPOS til højre for andre liberale.

Bernt Johan Collet har beskrevet denne holdningsændring således:

- Statsministeren har fraskrevet sig liberalismen og lagt sig lige nøjagtig i centrum. Han vil ikke røkke ved velfærdsamfundet, uden at socialdemokraterne er med (Jyllands-Posten, 24. marts 2005).

Dette, at statsministerens parti er rykket mod midten, gør, at Collet i samme artikel konkluderer at:

- Tiden er med os. Der er i hele den dannede offentlighed en træthed over for den danske konsensusgrød. Man beder bare om, at der sker noget. Selvfølgelig, der er uenige i vores ideologiske udgangspunkt, har budt os velkommen. Fordi der er behov for os (ibid).

Også i vores interview finder vi tegn på, at der var en tom plads på den politiske højrefløj, som blot ventede på, at nogen skulle indtage den. Ole Sohn fra SF udtrykker det sådan her:

- Der har været et åbenlyst mediemæssigt behov for en ny aktør i forhold til dem, man kender" (Sohn, s. 1).

Som det fremgår, betragter Ole Sohn behovet for en liberal stemme som medieskabt. Det bekræftes i nogen grad, når Ole Birk Olesen fra Berlingske Tidende siger:

- Men i kraft af at Venstre nu er rykket ind mod midten og meget nødt vil vedstå sig som et liberalt parti, så er CEPOS så kommet [...]. Der var et vakuum, før CEPOS kom, hvor man ikke kunne ringe til nogen stort set og få et liberalt synspunkt, og det vakuum har de så udfyldt, og de er næsten eneherkende der, så nu bliver der altid ringet til dem, hvis man skal have noget liberalt (Olesen, s. 4).

Vi mener imidlertid ikke, at man alene kan forklare CEPOS' etablering ud fra mediernes behov, og vi bliver bakket op af Sandy French fra Information, der siger:

- Siden 2001 har der været den her snak om, hvor længe det liberale bagland i Venstre kunne holde ud, at Venstre er rykket så meget ind på midten [...] Så man har hele tiden sådan ventet på, at der skulle komme et eller andet mere organiseret (French, s. 1-2).

Dette "mere organiserede" blev altså CEPOS. Man kan så stille spørgsmålet, hvad fremkomsten af en liberal tænketank betyder for Danmarks liberale parti? Det har vores fokusgruppe et interessant bud på. På et tidspunkt diskuterer Ane og Bea, hvorvidt folkene bag CEPOS kan betragtes som "Foghs drenge". Bea mener, at CEPOS har sin helt egen platform. Derimod er det er Anes påstand, at CEPOS er "*sådan nogle som Anders Fogh er interesseret i findes i billedet*" (FG s. 4-5). At begge synspunkter nok har deres berettigelse viser Ib, som siger at det "*gør ham (Fogh) til en midterperson, hvis der er nogen ude til højre for ham*" (FG, s. 5).

Vi mener, at Ib har en vigtig pointe her. I 1992 udgav Anders Fogh Rasmussen bogen "Fra socialstat til minimalstat". Det er en bog, der bliver anset for at være udtryk for en meget liberal grundholdning. Hvis vi tager som udgangspunkt, at Fogh Rasmussen i dag faktisk har placeret sit parti tæt på den politiske midte, så kan den meget liberale bog måske skræmme skeptiske vælgere væk. Så når Fogh i dag skal tiltrække vælgere, der traditionelt har stemt på midterpartier, så mener vi, det kan have betydning, at der findes mere liberale holdninger, end dem han står for.

CEPOS gør faktisk også selv meget ud af at pointere, at der ikke kan sættes lighedstegn mellem dem og regeringspartierne, og især, at CEPOS ikke er etableret for at gå regeringens ærinde. I vores interview sagde Kasper Elbjørn således, at det i sin tid var væsentligt for initiativtagerne bag tænketanken, at der blandt stifterne ikke var aktive politikere, fordi man frygtede, at de ville bruge det til at fremme deres egen politiske karriere.

Som vi skal se senere i afsnit 7.2.4 om CEPOS i rollen som ekspertkilde, så har vi da også i vores tekstkorpus mange eksempler på, at CEPOS udtaler sig kritisk om regeringens initiativer.

- De spiller ind, uanset hvem de træder over tærerne. [...]. De står renere og mere interessante og i virkeligheden mere troværdige, fordi de forholder sig til deres egen målsætning i stedet for at forholde sig strategisk til, hvem man måtte lægge sig ud med (French, s. 6).

Dette er også blevet bemærket af Jacob Jensen, der siger:

- [...] Og jeg tror også, at når man sådan ser de der udtalelser, der kommer, at man også får det indtryk, at det faktisk ikke er en forlænget arm til hverken Venstre eller de Konservative, netop at de faktisk er meget kritiske over for noget af det, som regeringen foretager sig, at de ville gerne have gået endnu videre (Jensen, s. 6)

Men vil det sige, at der er vandtætte skotter mellem CEPOS og regeringspartierne? Det troede vores fokusgruppe som nævnt ikke. Det inspirerede os til at se nærmere på betydningen af CEPOS' kontakter blandt journalister og politikere, og det gør vi i næste afsnit.

7.2.3 Netværk

Som vi omtalte i afsnit 3.4.1 var der i vores fokusgruppe en tendens til, at deltagerne stillede sig kritisk over for CEPOS. Det kom blandt andet til udtryk gennem følgende ordveksling i deltagerens debat om, hvor meget CEPOS optræder i dagspressen:

- Bo: "Men er det ikke også den ene af dem - af de to der i spidsen, altså den ene er økonom og den anden er journalist, er det ikke sådan?"

Kis: "Det ved jeg faktisk ikke".

Bea: "Altså jeg tror nok, der er mange, altså der er flere journalister, der er med i inderkredsen. Så derfor er det egentlig ikke mærkeligt, at de får så nemt plads".

Bo: "De ringer vel til vennerne"

Kis: "Ja, sådan foregår det jo".

Ane: "Dem man har studeret med" (flere griner).

Ib: "Eller dem man har arbejdet sammen med. De hyrer vel en der har siddet på Politiken og en der har siddet på Berlingeren, jeg mener - som har et netværk der (alle er seriøse igen og flere giver mumlende udtryk for deres enighed) (FG, s. 3).

Fokusgruppedeltagerne har ikke helt styr på de faktuelle forhold omkring CEPOS' medarbejdere. Men essensen af denne ordveksling er en skepsis over for CEPOS' vej til avisspalterne, og det bliver antydnet, at dette at benytte sig af sit netværk ikke kan betragtes som helt reelt.

I det tidligere omtalte politologiske studie af tænketankes udbredelse pointeres det imidlertid, at en grundlæggende forudsætning for at få succes med en tænketank er, at folkene bag netop evner at etablere gode kontakter til medierne. Også kontakt til politiske partier fremhæves som afgørende. Det er disse uformelle forbindelser og netværk, som kan give adgang til beslutningstagerne og dermed adgang til at sætte eller ændre den politiske dagsorden (Stone 2004:14). Det tror vi, CEPOS er meget opmærksomme på, og Elbjørn fremhæver da også selv i vores interview, at fx stifterkredsen udgør et meget vigtigt netværk (bilag 5, resume).

I interviewet med journalist Ole Birk Olesen spurgte vi, om CEPOS er gode til at etablere kontakter til udvalgte journalister. Svaret lød:

- Altså CEPOS, ligesom alle andre organisationer dyrker bestemte journalister, som de har positive erfaringer med. Det er journalister, som tænder på de samme ting, som CEPOS interesserer sig for, eller bare nogen de tidligere har haft gode erfaringer med - som bringer de historier, som de gerne vil have i avisen (Olesen s. 2).

Dette svar giver indtryk af, at Olesen står på god fod med CEPOS og at han bestemt må regnes som en del af tænketankens netværk blandt journalister.

Lad os vende os mod CEPOS' netværk blandt politikere. Selvom statsministeren som nævnt måske godt vil lægge en vis afstand til CEPOS, så fremgik det af vores interview med Venstre-politikeren Jacob Jensen, at der også mellem CEPOS og regeringspolitikere er kontakt. Jensen sagde:

- Vi har - det er jo ikke nogen hemmelighed - fælles dagsorden, eller i hvert fald fælles idegrundlag på mange områder, hvor vi ligesom kan presse på i

samme retning, og så kan vi jo lige så godt udnytte hinandens synergier og hinandens kompetencer og kontaktnetværk [...] De kender journalister og andre ting på et vist niveau, og vi kender så nogen politikere og parlamentarikere på Christiansborg [...] (Jensen, s. 3).

Vi spurgte, hvordan kontakten foregik og her lød svaret:

- [...] Det er faktisk mest over telefonen eller e-mail, og et par enkelte gange har vi mødtes hos CEPOS på deres kontor også ligesom for at blive introduceret til, hvad er de for nogen [...]. Og de kører også nogle forskellige arrangementer, og de har et nyhedsbrev, de sender ud en gang imellem, så den vej rundt kan man sige, det er meget uformelt (Jensen, s. 3).

I interviewet fortæller han, at han gør brug af CEPOS' notater, som formidler deres analyser. Med kun et års erfaring som folketingsmedlem, føler han, at han har stor gavn af dem som dokumentation, når han fremfører sine politiske holdninger. Han benytter altså notaterne som rygdækning for at legitimere sine synspunkter.

Omvendt mener han også, at CEPOS drager fordel af kontakten til ham som politiker. Han siger:

- De laver analysearbejdet først og forsøger så at få solgt historien - både i medierne, men også i det politiske miljø, netop for at have et politisk miljø, der bakker deres argumentation op. For ligesom at legitimere det og gøre det mere sandsynligt, at det faktisk kan blive til noget. Fordi en ting er igen, hvad en tænketank eller en enkelt politiker udtaler, men hvis der både er nogle eksperter, der siger, at det er dokumenteret, og et politisk miljø, som samstemmigt siger, jamen - det er den vej vi skal [...] Så derfor kan man sige, at vi lever lidt af hinanden. (Jensen, s. 7-8)

Vi kan naturligvis ikke sige noget helt generelt om CEPOS' netværk blandt politikere og journalister ud fra ovenstående. Men vi kan konstatere, at CEPOS i hvert fald i forhold til netop Jacob Jensen og Ole Birk Olesen har en forholdsvis tæt kontakt. Ud fra dette og vores viden om stiftergruppens betydning for CEPOS, tillader vi os den tolkning, at CEPOS har etableret det uformelle netværk, som anbefales af teoretikere med speciale i studiet af tænketanke.

7.2.4 Ekspertkilde

Vores kvantitative avisundersøgelse viste, at personkredsen i og omkring CEPOS står som forfattere af mange debatindlæg og kronikker. Det er imidlertid ikke i denne rolle, vi oftest møder CEPOS. Ifølge vores kvantitative avisundersøgelse finder CEPOS oftest vej til avisspalterne i rollen som ekspertkilde. Derfor ser vi i dette afsnit nærmere på rollen som ekspertkilde - både i bred forstand som mediefænomen og dermed som udtryk for social praksis og i snæver forstand i forhold til CEPOS.

Ekspertkilden som fænomen

Når vi skal forstå den sociale praksis, der skaber behov for ekspertkilder, støtter vi os til sociologen Jacob Arnoldi. Han konstaterer, at mennesket uanset tidsalder og kultur altid har haft et behov for autoritative fortolkninger eller beskrivelser af samfundet. Dermed siger han, at ekspertfænomenet som sådan ikke er nyt. Den autoritative fortolkning fra en præst, en shaman eller en ekspertkilde tjener i princippet samme formål - blot er der forskel i tid og sted (Arnoldi 2006, afsnit 6). Ekspertrollen er altså historisk kontingent.

Vores moderne samfund betegner Arnoldi som videnaafhængigt, og det er karakteristisk, at viden ikke længere blot skabes i den akademiske verden på universiteterne. Også i virksomheder og organisationer udvikles konstant både viden og ekspertise, som bringes i spil overalt i samfundet og især gennem massemedierne. Det betyder to ting. Dels at man kan tale om en pluralisering af relevante ekspertkilder, dels at medierne kommer til at spille en afgørende rolle i fastlæggelsen af, hvem der kan betegnes som eksperter. Journalistens udvælgelse af ekspertkilder kommer således til at legitimere ekspertkilden og dennes autoritet (Arnoldi 2006, afsnit 4-5).

Når Arnoldi skal beskrive pluraliseringen af ekspertkilder nævner han tænketanke som et eksempel på en ny type videninstitution, der udfordrer det klassiske universitets status. Det kan de blandt andet gøre, fordi de har stor fokus på at få deres viden profileret i medierne, fordi det er i medierne, det forhandles, hvem der kan betegnes som ekspert (ibid: afsnit 41).

I lyset af dette er det ikke overraskende, at folkene bag CEPOS valgte at stifte og markedsføre sig som netop en tænketank, fordi viden konnoteres med status. Det er heller ikke overraskende at CEPOS i sit arbejde er fokuseret på kontakten til medierne.

Journalisters brug af ekspertkilder

Journalisters brug af ekspertkilder kan forklares på to måder, der begge knytter sig til tekstens produktion. For det første er der objektivitetskriteriet, som forhindrer journalisten i at tilskrive sig selv den viden eller politiske holdning, der kommer til udtryk i en artikel. For det andet er der - i forlængelse af objektivitetskriteriet - ønsket om at øge artiklens troværdighed ved at inddrage ekspertkilder og således støtte sig til disses etos (Arnoldi, 2006, afsnit 14). Ekspertkilderne har to funktioner. Dels underbygger de artiklens vinkler, herunder ofte den kritik som kommer til udtryk i artiklen, dels perspektiverer og forklarer de betydningen af de hændelser, som er artiklens hovedemne.

Imidlertid viser vores empiri i form af både kvantitativ avisundersøgelse og forskningsinterview, at journalisterne inddrager ekspertkilder i en tredje funktion, nemlig til at skabe en fiktiv debat i artiklen ved at inddrage ekspertudtalelser fra flere kilder med fx forskellig politisk observans. Således faldt følgende kommentar om CEPOS fra Sandy French:

- Du ved stort set, hvad de vil sige, når du ringer til dem for at få dem til at kommentere på et emne. Selvfølgelig bruger man dem også på den måde, at det er, når man mangler nogen til at sige det. Det kan man også, når man

synes, nu skal man også bruge dem - jeg ved ikke om det kommer senere - men man kan bruge dem til at skabe en konflikt i forhold til regeringen, for eksempel (French, s. 2).

Imidlertid mener Sandy French ikke, at hun benytter CEPOS som egentlig ekspertkilde. Hun siger:

- Nej, jeg kunne ikke drømme om at bruge dem i ekspertråd. De er simpelthen for politiske" (French, s. 6)

Og hun tilføjer, at det mener hun heller ikke andre journalister gør, hverken på Information eller i de øvrige medier.

Men noget tyder på, at Sandy French tager fejl. I en artikel bragt i netop Information har journalisten kontaktet dels Henning Hansen, socialforsker ved Center for Alternativ Samfundsanalyse (CASA), og Mads Lundby Hansen, CEPOS' cheføkonom, for at få deres vurdering af artiklens emne. Journalisten introducerer dem i artiklen ved at skrive: "*Information har spurgt to eksperter, hvad forslaget betyder*" (Information, 1. juni 2005). Dette må efter vores vurdering karakteriseres som en endog meget tydelig interpellering af CEPOS som ekspert, og hvis journalisten har forbehold over for CEPOS' uvildighed som ekspertkilde, kommer det ikke til udtryk i artiklen.

Interpellering som ekspert

Vi har nu set et eksempel på, hvordan CEPOS blev interPELLERET som ekspert i Information, men hvordan ser det ud i andre aviser? Vi har gennemgået vores tekstkorpus for at undersøge dels hvilke talepositioner, CEPOS tilkæmper sig, når de udtaler sig til citat, og dels hvordan CEPOS af journalisterne interPELLERES som ekspert. Til en subjektposition knytter der sig en række forventninger om, hvordan man skal opføre sig (Jørgensen & Phillips 2005:53). Af en ekspert forventes det, at denne udtaler sig med myndighed, præcision og autoritet. Det er netop, hvad CEPOS gør i følgende udvalgte eksempler (vores kursiveringer):

- *CEPOS afviser at lade efterlønnere tjene 30.000 kr. årligt uden modregning, siger cheføkonom Mads Lundby Hansen (Jyllands-Posten, 12. april 2005).*
- *Det er ikke acceptabelt, at den offentlige sektor absorberer den arbejdskraft, der er til rådighed, hvis virksomhederne står og mangler medarbejdere, siger Mads Lundby Hansen, cheføkonom i CEPOS (Berlingske Tidende, 29. juli 2005).*

Der er en meget høj grad af affinitet i alle udsagn, og vi ser ingen brug af modalverber eller forbehold, der kunne have nedtonet affiniteten. CEPOS viser således sin fulde tilslutning til udsagnene.

Vores tekstkorpus byder også på et stort antal eksempler på journalisters interPELLERING af CEPOS i ekspertrollen. I de følgende tre eksempler er det interessant, hvordan journalisterne uden videre tillægger CEPOS den autoritet, der

skal til for at "kritisere", "kræve" og uddele reprimander til både landets kommuner og til finansministeren:

- Kommunerne skal ikke have så meget som en eneste ekstra krone. *Så hård er beskeden fra den liberale tænketank CEPOS* i forbindelse med forhandlingerne om økonomien i kommunerne næste år (Jyllands-Posten, 10. juni 2005).
- Den borgerlige tænketank *CEPOS kritiserer Thor Pedersens beslutning* om fortsat at lade staten være lufthavnsejer. *Det er ikke god liberal politik* (Berlingske Tidende, 25. oktober 2005).
- Den nye beregning får også den *borgerlige tænketank CEPOS til at kræve, at regeringen reviderer sin økonomiske 2010-plan* og dermed bremser væksten af offentlige ansatte (Berlingske Tidende, 21. december 2005).

Eksemplerne demonstrerer, hvordan CEPOS af journalisternes interPELLERES som ekspert. Det betyder, at journalisterne spiller en ikke uvæsentlig rolle i konstruktionen af CEPOS' identitet.

CEPOS blev på deres et-årsdag inviteret af regeringen til at blive medlem af Det Økonomiske Råd. Det bekræfter vores indtryk af, at CEPOS har opnået status som ekspert. Beskæftigelsesminister Claus Hjort Frederiksen sagde i den anledning:

- Jeg vil gerne slå et slag for, at alle røster bliver hørt. Nu sidder Arbejderbevægelsens Erhvervsråd med den socialistiske vinkel til samfundsdebatten, og der er det da lige så berettiget, at der også er en borgerlig-liberal røst, der gør sig gældende (Berlingske Tidende, 14. marts 2006).

Ministeren åbnede samtidig op for, at CEPOS får sæde i alle andre råd og udvalg, som Arbejderbevægelsens Erhvervsråd er med i, blandt andet Konkurrencerådet og Skatterådet.

7.2.5 Rutinejournalistik

I sin bog "Den redigerende magt" beskæftiger Anker Brink Lund sig bl.a. med fokusjournalistik og rutinejournalistik. Fokusjournalistik er kort fortalt, når journalister forfølger politiske enkeltsager over en længere periode og afsætter ressourcer til dybdeborende undersøgelser. Rutinejournalistikken omtaler Brink Lund derimod som det politiske "rugbrødsstof". Her er den grundlæggende præmis, at journalisterne har begrænset tid til at producere tekst til en ligeså begrænset spalteplass, mens de politiske aktører, der kæmper om pladsen i spalterne, er mange (Lund 2002:90).

Vi har netop argumenteret for, at CEPOS er begunstiget af en social praksis blandt journalister, som tilsiger brug af eksperter. Imidlertid tilbyder rutinejournalistikken som arbejdsform endnu en forklaring på CEPOS' medieeksponering. For de betingelser, som rutinejournalistikken giver journalisten betyder,

at dennes beslutning om, hvilke politiske emner der får plads i avisen, i høj grad beror på et fravalg af emner.

Her spiller det ind, at CEPOS i deres samarbejde med pressen arbejder bevidst med at kunne tilbyde noget, der tilføjer journalistens arbejde værdi. Ifølge Kasper Elbjørn vælger journalister ofte at skrive om emner, der har en nærhedsværdi. Dette kan CEPOS imidlertid sjældent levere, for: "*Hvis vi leverer et forslag om at reformere kapitalbeskatningen, så har det bare ikke særlig meget nærhed for de fleste mennesker*", som Elbjørn formulerede det (Elbjørn, s. 2). Imidlertid har vi jo set i de to lingvistiske analyser i kapitel 5, hvordan CEPOS anvender lingvistiske virkemidler som fx metaforer om familielivet for alligevel at skabe nærhed.

Derfor må CEPOS ifølge Elbjørn så at sige omdefinere de gængse nyhedskriterier. En CEPOS-historie skal som alle andre historier have nyhedsværdi, men nærhedsværdien er erstattet af perspektiv og validitet:

- "Man kan stole på alt hvad vi laver. Det er helt afgørende, at der ikke er nogen der, må komme og kunne sætte en finger på vores tal. På vores konklusioner er man velkommen til at være uenig. Men tallene er valide" (Elbjørn, s. 2).

Netop denne fokus på validitet og perspektiv er det Elbjørn mener, tilføjer journalistens arbejde værdi:

- [...] det vil sige, den gode journalist, den travle journalist. Eller rettere sagt, den gode journalist, der har travlt, han eller hun kan bruge vores tal, bruge vores pointe, og... Hun behøver ikke forsvare, at hun har brugt vores tal. Det kan hun bare. Og det er helt afgørende for os at vores tal - at vores analyser, notater og rapporter er valide. Veldokumenterede. Og så har vores historier perspektiv. Det er selvfølgelig også vigtigt for journalisterne. De ved, at hvis de tager en historie, eller hvis de skriver om et notat, som vi har lavet, ja, men så vil man om et halvt år kunne vende tilbage og se, nå, det var den journalist, der havde den historie (Elbjørn, s. 2).

Som det følgende citat fra interviewet med Ole Birk Olesen viser, så har denne strategi rent faktisk også en positiv effekt. Vi spurgte, hvad det var der gjorde, at det var let for journalisten at benytte CEPOS' materiale:

- Det er jo, det er jo nok forarbejdet [...]. Hvis jeg bare fik en stak tal i en rapport, så ville jeg nok selv skulle gøre et større arbejde for at finde, hvorhenne historien ligger [...]. Det er det, de gør, på vegne af journalisterne [...]. De sørger vel egentlig for, at det er nemmere at være journalist, hvis man taler med CEPOS, end hvis man ikke taler med CEPOS (Olesen, s.7)

Også Sandy French fra Information roser CEPOS for at være gode til at samarbejde med pressen:

- [...] altså de besværliggør på ingen måde ens arbejde, og de er... altså det er jo det, der gør dem unikke, at de er vældig professionelle i forhold til deres kommunikation med pressen, og jeg kan ikke huske en situation, hvor jeg måttet vente mere end ½ time nærmest for at få enten den kommentar, jeg ville have, eller det materiale, jeg skulle bruge, eller... (French, s. 5).

Vi ser her, hvordan både CEPOS' tekster og tænketankens medarbejdere letter arbejdet for journalisterne. Ifølge professor Erik Albæk, der ligesom Jacob Arnoldi har forsket i mediernes brug af eksperter, er det forståeligt, at journalisterne trækker på eksperter, med denne grad af "medieegnhed". "*I betragtning af det tidspres, som en journalist arbejder under, er det ikke så mærkeligt, at de kan se sig nødsaget til at bruge en ekspert, der kommer med korte, klare udtalelser*" sagde han til Lixen (Lixen, oktober 2005).

7.3 Delkonklusion

Da vi startede vores analyse af social praksis, tog vi først fat i dagsordenteorien. Ifølge den er der et kredsløb mellem tre forskellige dagsordener, som siger, at vejen til den politiske dagsorden går via den offentlige dagsorden. Imidlertid havde vores indledende undersøgelser vist, at CEPOS i høj grad har fokus på medier og politiske aktører og i mindre grad på offentligheden.

En forklaring på dette fandt vi i en række medieanalyser. De pegede på en tæt sammenhæng eller endda en sammensmeltning mellem mediedagsordenen og den politiske dagsorden til en ny type politisk dagsorden, som vel at mærke ikke er den, der sættes af Folketingets mødekalender etc. Vi så endvidere, at det som først og fremmest karakteriserer den nye politiske dagsorden, er, at det ikke kun er politikere og journalister, som befolker den. Andre typer politiske aktører spiller en lige så væsentlig og legitim rolle. Og en af disse aktører er CEPOS.

Vores næste skridt var at undersøge, hvorfor CEPOS tilsyneladende let fik skabt sig en platform som politisk aktør. Her tyder vores analyse på, at det kan forklares ved, at regeringspartierne er søgt mod den politiske midte. Som en følge var der nemlig opstået en ledig plads til højre for dem. Dette koblet med, at folkene bag CEPOS trækker på et netværk blandt politikere og journalister, gør, at der bliver lyttet til den nye stemme på højrefløjen. Når så den nye stemme samtidig er en dygtig kommunikatør og tilpasser sig og forstår journalisternes pressede arbejdsrutiner, synes vejen banet. Journalist Sandy French sætter ord på det her, hvor hun refererer til Ågerup og Lundby:

- De er begge to gode til at tale i hele sætninger og til at svare præcist på de spørgsmål, man stiller, sådan at man ikke skal bruge nogen kluntede citater eller skal skrive for meget om (French, s. 5).

Endelig har det uden tvivl stor betydning, at medierne i udstrakt grad gør brug af eksperter, der tildeles narrative funktioner, når artiklernes hovedemner skal forklares eller perspektivers. I kapitel 5 og 6 har vi set, hvordan CEPOS forsøger at etablere en identitet som ekspert. I nærværende kapitel kan vi se, at jour-

nalisterne i flere medier i høj grad bruger dem i den rolle og derved reproducerer ekspertidentiteten.

8 Kritisk refleksion

I dette kapitel reflekterer vi over måden, vi har grebet vores problemfelt an, og hvad det betyder for resultaterne af vores undersøgelse. Her tænker vi ikke så meget på betydning i forhold til undersøgelsens udsigelseskraft. Vi tænker i højere grad på, hvad kronologien har betydet for tilrettelæggelsen af vores analysearbejde, og hvordan arbejdet med vores empiri, har fået os til at genoverveje vores tilslutning til henholdsvis Gadamer og Kvale (som omtalt i kapitel 2).

8.1 Kronologien i vores arbejde

Hvis vi fra starten havde været bedre funderet inden for diskursanalytisk teori og metode, ville vi muligvis have tilrettelagt vores arbejde på en anden måde, således at rækkefølgen mellem de forskellige empiriske undersøgelser havde været en anden. Vi kan nu se, at det sandsynligvis ville have givet os et andet udbytte af vores interviewempiri.

Det, vi rent faktisk gjorde, var, som beskrevet tidligere i denne afhandling, at starte med at lave en kvantitativ analyse af mediedækningen af CEPOS i 2005. Denne tog vi udgangspunkt i, da vi valgte interviewpersoner og designede vores interviewguides, mens vi først efter interviewene var afviklet, gik i gang med analysearbejdet.

Hvis vi skulle starte forfra, ville vi først udvælge tekster og underkaste dem en analyse af lingvistisk og diskursiv praksis. På den måde ville vi på et tidligere tidspunkt have fået den dybere forståelse af teksterne, som vi ikke fik ved almindelig gennemlæsning. Det ville have givet os mulighed for dels at præsentere interviewpersonerne for de samme tekster, som vi havde analyseret (eller dele af dem), og dels at målrette vores interviewguides, så vi fik spurgt ind til de områder vores analyse havde afdækket. Sandsynligvis ville det også have givet os mulighed for at bruge citater fra vores interview til at be- eller afkræfte konklusionerne af disse to dele af vores analyse.

Vi vurderer at dette forhold har haft en vis betydning for vores afhandling, fordi vi på nogle områder har savnet empiri til at støtte vores fortolkning. Det gælder særligt i forbindelse med analysen af teksternes konsumtion kapitel 6.

Med hensyn til analysen af social praksis har kronologien i vores arbejde været veltilrettelagt, fordi det netop har været vores interviewempiri, som har givet inspiration til, hvilke områder vi skulle fokusere på. På et enkelt område ville

en anden kronologi dog sandsynligvis have givet et andet resultat også i forhold til denne del af analysen. Først efter interviewene var gennemført, fik vi stillet skarpt på det forskellige perspektiv, som dagsordenteorien og de danske medieanalyser har på den politiske dagsorden. Hvis vi var blevet opmærksom på dette forhold, før vi udarbejdede vores interviewguides, ville vi især i vores enkeltinterview med journalister og politikere have spurgt ind til deres oplevelse af denne forandring af social praksis. Det kunne have været interessant at få deres syn på dette, men i forhold til udsigelseskraften i analysen af social praksis, er det vores vurdering, at det ikke har haft nogen væsentlig betydning.

Efter interviewet med Ole Birk Olesen vi blevet opmærksomme på, at han har en vis tilknytning til CEPOS. Han er ikke blot kendt for synspunkter, der ligger meget tæt på CEPOS', hvilket han selv var inde på i løbet af interviewet, han underviser faktisk på CEPOS Universitetet. Hvis vi havde vidst det, er det muligt, at vi ville have valgt at interviewe en anden. Det kan også være, vi ville have fastholdt ham som en af vores interviewpersoner, men i givet fald ville vi have benyttet lejligheden til at spørge mere ind til tankerne bag CEPOS Universitetet. Vi vurderer imidlertid ikke, at dette forhold har nogen betydning for udsigelseskraften af vores empiri, fordi uafhængighed af CEPOS ikke har været blandt kriterierne for udvælgelse af interviewpersoner.

8.2 Fortolkningsperspektiv

Med hensyn til vores valg af fortolkningsmetodik, så har vi gennem første del af undersøgelsesforløbet overvejende delt Kvaes opfattelse, at man i sin tolkning kan nå til en gyldig mening uden modsigelser. Denne opfattelse har dog været genstand for en løbende revision gennem undersøgelsesfasen, og ved projektfasens afslutning må vi erkende, at vi hver gang vi vender tilbage til vore tekster gør nye iagttagelser, der tilfører vores fortolkninger nye nuancer.

Vi er derfor endt med at tilslutte os Gadammers opfattelse af, at fortolkning er en uendelig og uafsluttet proces. Vi erkender således, at vi måske nok er kommet til en gyldig og nogenlunde ensartet mening i fortolkningen af vores tekster, men der eksisterer stadig om ikke "indre modsigelser" i vores resultat (Kvale 1994:57), så i hvert fald aspekter af vores analyse, som fortjener en ekstra uddybning.

Som eksempel kan nævnes, at Elbjørn i vores interview nævner, at de emner, som CEPOS beskæftiger sig med kan forekomme fjernt fra den virkelighed, der karakteriserer de fleste danskeres hverdag, og at det derfor kan være vanskeligt for CEPOS at nå ud med deres budskaber.

I vores tekstanalyse fandt vi imidlertid, at CEPOS ved at inddrage tekstuelle virkemidler som fx metaforer og en meget enkelt syntaks faktisk i høj grad formår at formidle komplicerede og "fjerne" budskaber til menigmand. Dette modsætningsforhold fortjener en uddybning, men fordi vi først for nylig er blevet bevidste om det efter tilbagevendende fortolkninger af interviews og tekster, må vi lade dette modsætningsforhold stå stort set ukommenteret.

9 Konklusion

Da vi i december måned 2005 fattede interesse for CEPOS, var det, fordi de efter vores opfattelse meget hurtigt havde opnået stor eksponering i medierne. Det inspirerede os til at undersøge, om årsagen til den store omtale skulle findes i en særlig kommunikationsstrategi, og om eksponeringen medførte en tilsvarende politisk indflydelse. Formålet med denne afhandling har derfor været at undersøge:

- Hvordan arbejder CEPOS med sproget?
- Hvilken mediedækning får CEPOS, hvordan og hvorfor?
- Hvordan påvirker CEPOS den politiske dagsorden?

Gennem vores analyser har vi set, at CEPOS producerer to typer tekster. Den ene type er præget af etos- og patosappellerne og karakteriseret ved, at der er arbejdet med sproget, så det bliver levende, letlæseligt og nærværende. Med andre ord: tekster der kan læses mellem to S-togsstationer eller i ministerbilen, som Elbjørn formulerede målsætningen. Et generelt træk er, at pointer fremsættes som kategoriske modaliteter og slås fast ved gentagelser. Dette er en tendens vi kan se også i tekster, som vi ikke har underkastet en tekstnær lingvistisk analyse. I de to tekster, vi har analyseret i kapitel 5, har vi derudover konstateret, at der fremsættes påstande, hvis hjemmel står uden rygdækning. Der er naturligvis ikke basis for at generalisere ud fra to tekster, men vi finder det bemærkelsesværdigt og problematisk, specielt fordi påstandene fremsættes med høj affinitet. Disse tekster er præget af kreativ diskursiv praksis, og det er gennem dem, at CEPOS søger at skabe diskursiv og sociokulturel forandring.

Den anden type tekster er præget af logosappel, og CEPOS reproducerer her en konventionel økonomisk diskurs. Det er gennem disse tekster, at CEPOS har konstrueret en identitet som ekspert inden for den økonomiske diskurs.

Et andet forhold af betydning for, at CEPOS betragtes som ekspert, er dette, at de har etableret sig som tænketank. De har arbejdet målbevidst med at artikulere begrebet på deres måde og har tydeligvis været i stand til at konstruere en identitet, som gør, at fx journalister interpellerer dem som ekspert i medierne. På samme måde kan vi se, at de forsøger at reartikulere begrebet universitet med det formål at styrke troværdigheden af deres kursusrække. Her oplevede vi i fokusgruppen en tydelig antagonisme, idet deltagerne gav udtryk for, at CEPOS misbruger begrebet.

CEPOS ønsker selv at opnå mediedækning ved proaktivt at skabe deres egen dagsorden. Vi har set hvordan, de gør effektivt brug af en kombination af direkte kommunikation på hjemmesiden, i kronikker og nyhedsbreve samt ved ar-

rangementer. Derudover spredes deres budskaber gennem et godt netværk og en god forståelse for journalisters og politikeres arbejdsbetingelser.

Dette ville imidlertid ikke være muligt uden den forandring i social praksis, som den nye politiske dagsorden er udtryk for. Det er netop den, som er bestemmende for, at CEPOS som udenoms-parlamentarisk aktør bliver betragtet som en legitim politisk medspiller. Samtidig har det naturligvis også betydning, at der i den politiske virkelighed var opstået et vakuum på højrefløjen. Dette vakuum var både drivkraften bag stifternes ønske om at etablere en tænketank og medvirkende årsag til at CEPOS kom flyvende fra start.

Efter denne gennemgang af afhandlingens vigtigste konklusioner vil vi besvare problemformuleringens sidste spørgsmål, nemlig om CEPOS har indflydelse på den politiske dagsorden. Her må vi dog først tage forbehold for de begrænsninger i undersøgelsens udsigelseskraft, som er betinget af vores empiriske metode. Den kvantitative forundersøgelse tillægger vi stor værdi, fordi vi har samlet et tekstkorpus, som omfatter en række landsdækkende avisers dækning af CEPOS over en periode på et helt år. Derimod har vi kun gennemført fem forskningsinterview og kun med et udsnit af den målgruppe, som CEPOS selv finder relevant. Vi er opmærksomme på, at dette ikke giver os basis for at drage kategoriske konklusioner, men vi har bestræbt os på gennem udstrakt brug af citater fra vores avisundersøgelse og interview at skabe gennemsigtighed i grundlaget for vores konklusioner.

Derfor mener vi, at vi har med en vis vægt kan pege på tydelige tendenser i retning af, at det efter blot et år er lykkedes CEPOS at præge den politiske dagsorden.

Her støttes vi af Sandy French, der som svar på vores spørgsmål om, hvorvidt CEPOS har betydning for meningsdannelsen, siger:

- Ja, det tror jeg de har. Jeg tror, at de på en anden måde, end vi har set i efterhånden rigtig mange år, får sat de liberale synspunkter på dagsordenen. Og bare det, at det bliver gjort, er med til at ændre den politiske debat (French, s. 6).

Vi tror også, at CEPOS selv er tilfredse med det år, der er gået. I hvert fald kunne vi læse i Berlingske Tidende, at Ågerup blev glad for skulderklappet, da beskæftigelsesminister Claus Hjort Frederiksen tilbød CEPOS en plads i Det Økonomiske Råd:

- Vi skal lige have studeret, hvad det indebærer, og så skal bestyrelsen træffe en beslutning. Men det giver os helt klart en stor mulighed for at præge den politiske økonomiske dagsorden (Berlingske Tidende, 14. marts 2006).

For at vende tilbage til titlen på denne afhandling, kan vi slutte, at et par borgerlige ord ser ud til at kunne gøre en forskel.

10 Perspektivering

Vi startede denne afhandling med at spørge, om CEPOS har fundet "opskriften" på, hvordan man med kommunikative midler sætter den politiske dagsorden, og om CEPOS formår at opnå politiske indflydelse.

Det er der noget, der tyder på. Og vi mener, det er helt legitimt, når CEPOS gennem bevidste kommunikative strategier forsøger at ændre samfundets politiske, økonomiske og kulturelle indretning.

Imidlertid finder vi det problematisk, hvis CEPOS ikke i tilstrækkeligt omfang bliver udfordret på politiske meninger og holdninger om samfundets indretning. Især hvis det skyldes, at andre politiske aktører overser eller ignorerer betydningen af klar formidling. Det mener vi vil nemlig vil reducere deres evne til at konkurrere med CEPOS om at komme til orde i medierne og få indflydelse på den politiske dagsorden.

10.1 Vil andre lade sig inspirere?

Vores afhandling peger bl.a. på, at medierne spiller en stadig større rolle for den politiske dagsorden. Den tid, hvor lovforberedende arbejde foregik bag lukkede døre og uden pressens indblanding, er forbi, og den pluralisering, vi omtaler i vores afhandling, har måske ændret rammerne for den demokratiske debat for altid. Dette synes at være CEPOS' udgangspunkt, og de er selv aktivt medvirkende til at udfylde og udvide disse rammer.

Vi har set, hvordan CEPOS med forholdsvis beskedne midler gennem deres strategiske arbejde med sprog og kommunikation har erobret medierne. Efter at have arbejdet med at afdække og analysere CEPOS' kommunikationsstrategi i op mod et halvt år, er det vores klare overbevisning, at andre politiske aktører kunne lære af det, CEPOS gør.

Men hvorfor er der ikke flere af disse aktører, der har forsøgt at gøre CEPOS kunsten efter? Skyldes det, at man ikke tillægger CEPOS' succes den store betydning og måske blot ser succesen som tegn på nyhedens interesse? Eller er man i Danmark så påvirket af en lang tradition for politisk kontrol med vidensdannelse - domineret af ministerier, kommissioner og interesseorganisationer - at man afviser CEPOS som et seriøst alternativ til dette?

Uanset hvad årsagen måtte være, så mener vi, at en så markant succes, som den CEPOS har oplevet, burde få såvel eksisterende som nye aktører på den politiske arena til at interessere sig for, hvordan de bærer sig ad.

Her er det nærliggende at fremhæve Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE), som primært leverer analyser og argumenter til brug for fagbevægelsen, og som efter eget udsagn ikke i særlig grad arbejder med mediestrategier (Mose, januar 2006b).

Hvis AE også fremover skal repræsentere et modspil til CEPOS i den offentlige debat så kunne en anbefaling være, at de overvejede deres rolle og den måde de kommunikerer og henvender sig til medierne på. Vi har dog ingen forventning om en sådan strategiændring, idet AE snarere ser sig selv som en "kanonkuglestøberorganisation", der primært leverer analyser til fagbevægelsen og til Socialdemokraterne (ibid).

10.2 Bidrag til et skærpet fokus på kommunikation

En af intentionerne med vores afhandling har været at påvise, hvordan man ved at arbejde bevidst med kommunikation og sprog kan finde vej til medierne, og ad den vej markere sig i den offentlige debat.

En af vores hyppigt citerede teoretiske kilder stiller spørgsmålet: "Men hvilken ret har man til at bidrage med et nyt og kritisk perspektiv [...]. Som socialkonstruktivist har man ikke den ret, som besiddelsen af sandheden giver. Men man har den ret [...] til at intervenere i den demokratiske debat for at fremme sine egne overbevisninger om et bedre samfund" (J&P 1999:168).

Det er denne ret, vi benytter os af. Vi ser det som et sundhedstegn for et samfund, når forskellige meninger brydes i den offentlige debat. Men med vores afhandling har vi ønsket at skærpe opmærksomheden på en problematik, som vi tror kan blive en realitet, hvis den politiske dagsorden i stadig stigende grad bliver sat via medierne.

Vi ser derfor vores afhandling som et - om end beskedent - bidrag til et sådant skærpet fokus og håber, at også politiske aktører, der repræsenterer andre politiske synspunkter, vil lade sig inspirere af CEPOS til at arbejde strategisk med politisk kommunikation.

Litteraturliste

Monografi

Bro, P., Jønsson, R., Jørgensen, S. S. og Pedersen, P.A. (2005). *Mediernes valgkamp - Et forsknings- og formidlingsprojekt om folketingsvalget i 2005*. Modinet & Mandag Morgen.

Dearing, J.W. & Rogers, E.M. (1996). *Agenda-Setting*. California: SAGE Publications.

Fairclough, N. (1992) *Discourse and social change* (s. 62-136 og 225-240). Cambridge: Polity Press.

Fuglsang, L. & Olsen P.B (red.) (2004). *Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne* (2. oplag, 309-327). Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag.

Halkier, B. (2002) *Fokusgrupper*. Frederiksberg: Samfundslitteratur & Roskilde Universitetsforlag.

Hjarvard, S. (1995). *Nyhedsmediernes rolle i det politiske demokrati* (Kap. 3). Medieudvalget, Statsministeriet.

Jensen, L.B. (2004). *Fra Patos til Logos. Videnskabsretorik for begyndere*. Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag.

Jørgensen, C. & Onsberg, M. (1999). *Praktisk argumentation*. København: Nyt Teknisk Forlag.

Jørgensen, M.W. & Phillips, L. (2005). *Diskursanalyse som teori og metode*. Frederiksberg: Samfundslitteratur. Roskilde Universitetsforlag.

Kvale, S. (1994, på dansk 1997). *InterView. En introduktion til det kvalitative forskningsinterview* (10. oplag). København: Hans Reitzels Forlag.

Lund, A.B. (2002). *Den redigerende magt*. Århus Universitetsforlag (s. 90-92, 167-182 og 271-322).

Pedersen, O.K. (2000). Den demokratiske mellemtid. Den politiske dagsorden - en ny institution. I: Pedersen, O.K., Kjær, P., Esmark, A., Horst, M. &

Carlsen, E.M.. *Politisk journalistik*. Århus: Forlaget Ajour. (s. 274-322).

Stone, D. (2004). Introduction: Think tanks, policy advice and governance. I: *Think Tank Tradition*. Manchester: Manchester University Press (s. 2-16).

Torfin, J. (2000). Velfærdsstatens ideologisering. I: Dyrberg, T.B., Hansen, A.D. & Torfin, J. (2000). *Diskursteorien på arbejde* (s. 19-41). Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag.

WWW-dokumenter

Munk, T.B. (17. maj 2005). *Blå ord i et rødt samfund*. Artikel på Kommunikationsforums hjemmeside lokaliseret den 21. april 2006 på <http://www.kommunikationsforum.dk/?articleid=11898>

Gå-hjem-møder om borgerlige superstars fra den politiske idehistorie. Omtale på CEPOS' hjemmeside lokaliseret den 26. april 2006 på <http://www.cepos.dk/cms/index.php?id=257>

Personer. Lokaliseret på CEPOS' hjemmeside den 2. maj 2006 på <http://www.cepos.dk/cms/index.php?id=5>.

Om CEPOS. Lokaliseret CEPOS' hjemmeside, den 2. maj 2006 på <http://www.cepos.dk/cms/index.php?id=10>

Program for CEPOS Universitetet. Lokaliseret på CEPOS hjemmeside, den 4. maj 2006 på <http://www.cepos.dk/cms/index.php?id=215>

Presseklip

Bistrup, A. (11. februar 2005). Efter valget: Sådan er politik. *Jyllands-Posten, kulturweekend, s. 1*.

Bistrup, A. (24. marts 2005). Han udfordrer tidsånden. *Jyllands-Posten, kulturweekend, s. 2*.

Bonde A. (29. juli 2005). Frygt for flaskehalse. *Berlingske Tidende, 3. sektion, s. 5*.

Collet, B.J. (16. december 2005). Skattelettelser kræver vilje og lederskab. *Børsen, Executive, s. 5*.

Ditlev, N., (10. juni 2005). KL og regeringen tæt på aftale om kommunernes økonomi. *Jyllands-Posten, 1. sektion, s. 7*.

Elbjørn, K. (16. marts 2005). CEPOS vil provokere. *Jyllands-Posten, 1. sektion, s. 11*.

Hansen, M.L. (13. juli 2005). Vil du have en flad skat på 43 pct., skatteminister? *Jyllands-Posten*, 1. sektion, s. 9.

Hansen, M.L. (4. juli 2005). Flad skat er vejen frem. *Politiken*, 2. sektion, s. 6.

Henriksen, M. (21. december 2005). Ordførere kræver færre offentligt ansatte. *Berlingske Tidende*, 3. sektion, business, s. 10.

Henriksen, M. og Pedersen, S.D. (14. marts 2006). Mere magt til CEPOS *Berlingske Tidende*, 1. sektion, side 8.

Henriksen, M., Wichmann, S. & Crone, M. (25. oktober 2005). Borgerlig kritik af Thor Pedersen efter nej til salg af lufthavn. *Berlingske Tidende*, 3. sektion, business, s. 8.

Jensen, M.S. (21. oktober 2005). Den retfærdige ulighed. *Jyllands-Posten*, s. 4.

Knuppert, M.L. (12. marts 2005). De riges tænketank. *Jyllands-Posten*, 1. sektion, s. 7.

Knuppert, M.L. (22. marts 2005). CEPOS snyder. *Jyllands-Posten*, 1. sektion, s. 11.

Knuppert, M.L. (1. april 2005). CEPOS vil udsulte de svage. *Jyllands-Posten*, 1. sektion, s. 11

Kurrild-Klitgaard, P. (9. marts 2005). Ti sunde principper for god politik. *Berlingske Tidende*, 2. sektion, magasin, s. 13

Lindboe, R. (1. juni 2005). Men havd med perspektiverne? *Information*, s. 4

French, S & Lindboe, R. (11. marts). Tænketank: Skær i velfærden. *Information*, s. 5

Lyngse, L. (15. marts 2005). Småborgerlighedens Apoteose. *Politiken*, 2. sektion, s. 7.

McCombs, M.E. & Shaw, D.L. (1972). The Agenda Setting Function of Mass Media. I: *Public Opinion Quarterly* vol 36, no. 2. (176-187).

Mose, P. (Januar 2006a). Det ærkeliberale PR-kontor. *Kommunikatøren*, s. 8-9.

Mose, P. (Januar 2006b). Gamle Thorvalds tunge tænketank. *Kommunikatøren*, s. 10-11

Nielsen, K.R. (Oktober 2005). Brainstorm og bjørnetjenester. *Lixen*, s. 14-

15

Pedersen, B. (Januar 2006c). En tanke fuld hverdag. *Kommunikatøren*, s. 5-7.

Rygård, E. (23. marts 2005). Åbenbaringer fra en tænketank *Weekendavisen*, 1. sektion, side 10

Rystrøm, P., Eiberg, K. & Mose, P. (Januar 2006d). Tænk engang, flad skat. *Kommunikatøren*, s. 3

Stéphanie Surrugue (11. marts 2005). Borgerlige partisaner. *Politiken*, 2. sektion, s. 1

Sørensen, S.B. (23. marts 2005). Ti sunde principper for god politik for CEPOS-medlemmer. *Politiken*, 2. sektion, s. 6

Unavngiven (Ritzau) (12. april 2005). Forlig blokerer efterlønsforslag. *Jyllands-Posten*, 1. sektion, s. 3.

Ågerup, M. (10. marts 2005). Fællesskabet bygger på individets ansvar. *Jyllands-Posten*, 1. sektion, s. 11.

Ågerup, M. (24. juni 2005). Frihedens pris, *Weekendavisen*, 1. sektion, s. 10.

Ågerup, M. (30. marts 2005). CEPOS snyder ikke. *Jyllands-Posten*, 1. sektion, s. 11.

Lindboe, R. (20. juni 2005). CEPOS-interview: Universiteterne er for ringe. *Information*, s. 12/13

Ågerup, M. (24. juni 2005). Frihedens byrde. *Weekendavisen*, 1. sektion, s. 10

Ågerup, M. & Jensen, H.G. (12. november 2005). Et frit marked for alle. *Jyllands-Posten*, 1. sektion, s. 11.